

MUSIqi

Metodik vəsait

2

NƏRGİZ RƏCƏBOVA
ŞƏHLA QULİYEVƏ
ZƏMFİRA ƏLİYEVƏ

Ümumtəhsil məktəblərinin **2**-ci sinfi üçün

MUSİQİ

fənni üzrə dərsliyin

METODİK VƏSAİTİ

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
info@eastwest.az və **derslik@edu.gov.az**
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

LAYIHƏ

MÜNDƏRİCAT

<i>Giriş</i>	3
<i>Kiçik summativ qiymətləndirməyə aid tapşırıqlar (I bölmə)</i>	9
<i>2-ci sinif Musiqi fənni üzrə məzmun standartları</i>	10
<i>Məzmun standartları və fənlərarası integrasiya cədvəli</i>	11
<i>Tədris proqramının illik planlaşdırma cədvəli</i>	12
<i>Dərslərin gündəlik planlaşdırılması</i>	
I Bölmə. Mahnı janrı	
1. Vətənpərvər mahnılar	14
2. Əmək mahnıları	15
3. Laylalar	17
4. Mahnı-oyunlar	18
II Bölmə. Marş janrı	
5. İdman marşları	20
6. Yürüş marşları	21
7. Təntənəli marşlar	23
III Bölmə. Rəqs janrı	
8. Əmək rəqsləri	25
9. Məzəli rəqslər	26
10. Qəhrəmani rəqslər	28
11. Mahnı, marş, rəqs!	29
IV Bölmə. Melodiya, ritm, temp	
12. Melodiya və intonasiya	30
13. Musiqi ritmləri	32
14. Asta, orta və tez templər	33
V Bölmə. Lad, ölçü, dinamika	
15. Major ladı	35
16. Minor ladı	36
17. Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və"	38
18. Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və, üç və"	39
19. Səsin gücü – dinamika	41
20. Musiqi dili	42
VI Bölmə. Musiqidə məzmun və forma	
21. Musiqidə məzmun	44
22. Musiqi obrazları	46
23. Birlissəli musiqi əsərləri	47
24. İki hissəli musiqi əsərləri	49
25. Üç hissəli musiqi əsərləri	51
VII Bölmə. Konsert zalında	
26. Bəstəkar-ifaçı-dinləyici	53
27. Afişa	54
28. Konsertə hazırlıq	56
29. Bayram konserti	57
<i>Musiqi repertuarı</i>	59
<i>İstinad edilmiş mənbələr</i>	80

Giriş

Hörmətli müəllim! Ümumtəhsil məktəblərində tədris olunan Musiqi fənni şagirdin bədii-estetik tərbiyəsinin ən yaxşı vasitəsi kimi onun mənəvi aləmini zənginləşdirir, yaxşılıq və gözəlliyə münasibətini formalaşdırır. Musiqi fənninin məqsədi musiqinin tədrisi və tərbiyəvi imkanları vasitəsilə şəxsiyyətin formalaşdırılmasıdır. Musiqi dərslərində şagirdlər musiqi mədəniyyətinə yiyələnir, onun mənəvi-estetik əsasını öyrənir, öz yaradıcı imkanlarını gerçəkləşdirirlər. Musiqinin emosional xüsusiyyəti ilə yanaşı, təfəkkür funksiyası da vardır. Onun tədrisi məntiqi, analitik təfəkkürün inkişafına kömək edir, şagirdi qrupda işləməyə, intizama, qayda-qanuna alışıdır. Eyni zamanda, musiqinin özünəməxsus ünsiyyət dili də vardır ki, bu da şagirdə ictimaiyyətlə geniş əlaqə imkanlarını yaradır.

Dərslik komplekti Musiqi fənni üzrə təhsil proqramı, dərslik və tədris vasitələrinin tərtibinə qoyulan tələblər, tədris materialının planlaşdırılması, təlim üsullarının müəyyənləşdirilməsi və müəllimin hazırlığının həyata keçirilməsi üçün müvafiq təlimatlar formasında hazırlanmış qaydalar əsasında yazılmışdır. Dərslik komplektinin məzmunu şagirdin təhsil dəyərlərini aşkara çıxarır və milli şüurun formalaşmasına kömək edir.

Dərslik komplektində mövzular 7 bölmədə qruplaşdırılmışdır:

I – “Mahnı janrı”, II – “Marş janrı”, III – “Rəqs janrı”, IV – “Melodiya, ritm, temp”, V – “Lad, ölçü, dinamika”, VI – “Musiqidə məzmun və forma”, VII – “Konsert zalında”, Hər bölmədə verilmiş mövzu və tapşırıqlar 2-ci sinif Musiqi kurikulumunun standart-larının reallaşmasına xidmət edir.

Dərslik

Dərslikdə şagirdlərin musiqi sahəsində bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnməsi (dün-yagörüşünün zənginləşdirilməsi, xorla oxu, sadə musiqi alətlərində çalma, rəqs elementlərinin yerinə yetirilməsi, ritmik və improvizəetmə bacarıqlarının formalaşması və inkişafı) məqsədilə mövzular varislik prinsipinə əsaslanır. Belə ki burada I sinfin mövzuları bir qədər dərin və geniş formada təqdim olunmuşdur. Şagirdlərin yaş xüsusiyyətlərini, anlama səviyyəsini nəzərə alaraq bölmələr və mövzular arasında məntiqi, xronoloji, sadədən mürəkkəbə ardıcılığı prinsipləri də gözlənilmişdir.

Şagirdlərin təfəkkürünün fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq tədris materialı yalnız informativ xarakter daşıyır. O, musiqi obrazları haqqında müəyyən emosional və rəngarəng təsəvvürlər yaradır. Musiqi janrları, musiqinin məzmunu və quruluşu (forma), musiqi ifadə vasitələri və s. məlumatlar isə şagirdlərə praktik şəkildə mənimsədilir.

Bu tədris ilində II sinfin Musiqi dərslərinə ilk dəfə olaraq musiqili-didaktik oyunlar da daxil edilmişdir. I sinifdə “musiqi aləminə səyahət”dən şagirdlərə tanış olan Saz və Ney personajları bu tədris ilində də bələdçilik edəcəkdir. Dərslərin tədqiqat və refleksiv sualları həmin personajların vasitəçiliyi ilə şagirdlərə çatdırılır.

Hər bir bölmənin başlanğıcında I sinifdən şagirdlərə tanış obrazlar – notlar kiçik xülasə ilə həmin bölmənin məzmunu haqqında qısa məlumat verir.

Şagirdlərin yaş xüsusiyyətlərini və obrazlı təfəkkürünü nəzərə alaraq dərslikdə musiqi ifadə vasitələri, I sinifdə olduğu kimi, obrazlarla verilmişdir: Melodiya, Ritm, Temp, Lad, Ölçü, Dinamika.

Tədris ilində öyrənilən musiqi əsərlərinin, mövzu ilə bağlı digər materialların videoçarxları və səsyaşmaları dərslikdə QR-kodlarla təqdim olunmuşdur. Onların vasitəsilə şagirdlər həm dərsdə, həm də evdə müstəqil olaraq həmin musiqi əsərləri ilə tanış ola bilərlər.

II sinif Musiqi dərslərində müəyyən qədər nəzəri biliklər haqqında sadə məlumatlar və fəaliyyət üçün praktik tapşırıqlar verilmişdir. Melodiya, ritm, temp, lad, ölçü, dinamika kimi musiqi ifadə vasitələri, musiqi əsərlərinin xarakteri, məzmunu və s. haqqında məlumatlar şagirdlərin anlama səviyyəsində verilmişdir.

Dərslərdə *mahnının oxunması, musiqi əsərinin dinlənilməsi, obrazın təsvir edilməsi, zərb musiqi alətlərində çalmaq, rəqs elementlərinin, dirijorluq hərəkətlərinin və ritmik məşğələlərin yerinə yetirilməsi* kimi fəaliyyətlər (praktik tapşırıqlar) şagirdlərin yaş səviyyəsi, dərketmə qabiliyyəti, maraq və ehtiyaclarını nəzərə almaqla onların yaradıcı təfəkkürünün inkişafına xidmət edir.

Dərslərdən daha səmərəli istifadə etmək üçün hər fəaliyyət növü fərqli simgələrlə göstərilmişdir.

- Oxumaq –
- Rəqs etmək –
- Dinləmək –
- Tapşırıq –
- Özünü yoxlayın –

Dərslərdəki QR kodlara müraciət edərək mövzu ilə əlaqədar daha çox maraqlı məlumat əldə edə bilərsiniz.

Mövzunun anlaşılması üçün zəruri olan anlayışlar lüğətdə sadə formada təqdim olunmuşdur. Yeni materialın dərk edilib daha yaxşı mənimsənilməsi üçün dərslərdə müxtəlif sxemlərə, cədvəllərə, rəsmlərə, musiqi əsərlərinin ritmik şəkillərinə, rəqs elementlərinin sxemlərinə və s. geniş yer verilmişdir. Dərslərdə həmçinin musiqi əsərlərinin bəstəkarlarının portretləri və mahnıların mətni (sözləri) yerləşdirilmişdir.

Bölmələrin sonunda həmin bölmə üçün nəzərdə tutulmuş standartlar əsasında "Özünü yoxlayın" rubrikasında (bu rubrika da simgə ilə verilmişdir) müxtəlif formalı məntiqi, tənqidi və yaradıcı təfəkkürün inkişafına xidmət edən suallarla şagirdlər əldə etdikləri nailiyyətlərini, bilik və bacarıqlarını yoxlaya bilərlər.

Metodik vəsait

Metodik vəsait tövsiyə xarakteri daşıyır. Müəllim qurduğu dərslərdə müvafiq və məqsəduyğun dəyişiklik edə bilər.

Hər bir dərslərin məqsədi (təlim nəticəsi) həmin dərslərdə reallaşan standartlara görə müəyyənləşdirilmişdir. Fəndaxili inteqrasiyanı təmin edərək hər dərslərdə musiqi fənn kurikulumunun məzmun xətləri əlaqəli göstərilmişdir. Fənlərarası inteqrasiya Azərbaycan dili, Həyat bilgisi, Təsviri incəsənət, Fiziki tərbiyə fənləri ilə yaradılmışdır. Bu qarşılıqlı əlaqə şagirdlərdə eyni bacarıqların daha yaxşı formalaşmasına xidmət edəcəkdir.

Musiqi fənni üzrə təlim-tədris prosesinin səmərəli keçirilməsi üçün müasir təlimin bütün formaları təqdim olunur: fərdi, cütlərlə, kiçik, böyük qruplarla və kollektivlə iş. Bu isə hər bir şagirdin öyrənmə prosesinin intensivliyinə və əməkdaşlığının formalaşmasına şərait yaradır.

Təlimin qarşıya qoyduğu vəzifələrin və prinsiplərin həyata keçirilməsi təlim-tərbiyə prosesinə təsir edən amillərdən və şərtlərdən, məhz öyrədici mühitdən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Müəllim öyrədici mühiti (şərti bölmə: əşyavi, informasiya və sosial-psixoloji mühit) təşkil etmək üçün şagirdin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə almalı, şəxsiyyətin inkişafına optimal şərait yaratmalıdır. Musiqi dərslərində öyrədici mühiti yaratmaq üçün müəllim musiqi əsərlərinin bəstəkarlarının portretlərini, mövzuya aid təqdimatlar, şəkil, sxem, cədvəl, illüstrasiya və plakatlar, sadə zərb musiqi alətləri, tapmacalar, şeir, mahnıda verilmiş obrazlara

aid əşya və maskalar, rəqslərə aid atributlar, cizgi filmlərinin, musiqi əsərlərinin videoçarxları və səsyazmaları və s. istifadə edə bilər.

Bütün dərslər I sinifdə olduğu kimi, 3 mərhələli strukturda verilib:

I. "Motivasiya", II. "Fəaliyyət", III. "Ümumiləşdirmə və refleksiya"

Metodik vəsaitdə hər dərslərin I mərhələsi ("Motivasiya") şagirdləri fəaliyyətə sövq edən müxtəlif üsullarla verilmişdir: musiqi əsərlərindən parçalar, kino və cizgi filmlərindən videoçarx və səsyazmalar, şəkil və əşyalar, səhnəcik və modelləşdirmə, afişə və məktub, lövhədə yazı və epigraflar, suallar və s. Bu cür üsullarla müəllim problemli vəziyyəti yaradır və motivasiya mərhələsini tədqiqat sualı ilə bitirir.

II mərhələdə ("Fəaliyyət") təlim məqsədlərinə nail olmaq üçün dərslərdə tətbiq ediləcək fəaliyyət əks olunmuşdur (məhni oxuma, rəqsetmə, ritmtutma, musiqi alətlərində çalma, dinləmə və müxtəlif tapşırıqların yerinə yetirilməsi). *Fəaliyyət* mərhələsində dərsləklə işə və yerinə yetirilən tapşırıqlardan sonra müzakirələrə yer verilir.

III mərhələdə ("Ümumiləşdirmə və refleksiya") dərslərin boyu icra edilən fəaliyyət ümumiləşdirilir, qapalı və açıq sualların köməyi ilə refleksiya keçirilir.

Musiqi əsərlərini keçərkən müəllim şagirdləri əsərlərin bəstəkarlarının portretləri ilə tanış edir və onun yaradıcılığı haqqında qısa məlumat verir. II sinifdə şagirdlər Azərbaycan bəstəkarları Ü.Hacıbəyli, F.Əmirov, S.Rüstəmov, A.Rzayeva, Ş.Axundova, Q.Hüseynli, O.Zülfüqarov, M.Mirzəyevin əsərləri ilə tanış olurlar.

I sinfin bəzi musiqi nümunələri II sinfin musiqi repertuarına daxil edilmişdir. ("Marş" pyesi (Ü.Hacıbəyli), "Cəngi" və "Novruz" Azərbaycan xalq rəqsləri.)

Metodik vəsaitdə musiqi əsərlərinin not mətni verilmişdir (səh. 60-80). Müəllim bu materialdan da resurs kimi istifadə edə bilər. Musiqi əsərlərinin videoçarxları və səs yazmaları "Şərq-Qərb" nəşriyyatının saytında yerləşdirilmişdir.

Mahnı oxumaq. Mahnını öyrənməzdən əvvəl vokal məşqi (qısa vokal tapşırığı) keçirmək lazımdır. Bu zaman fizioloji hazırlıq aparılır, əsərlərin ifasından öncə səs aparatı "isindirilir", nəfəs, artikulyasiya, tələffüz, intonasiya və digər zəruri vərdişlər formalaşdırılır. Vokal məşqlər taraz səs, sakit (qışqırmadan) oxunmalıdır. Müəllim vokal tapşırıqları seçərkən onların melodik və ritmik cəhətdən sadə, yadda qalan olmasına diqqət yetirməlidir. Metodik vəsaitdə nümunə üçün 6 vokal məşqləri verilmişdir. I vokal məşqini "*mi me ma mo mu*" hecaları ilə, II və III vokal məşqlərini "*a*" hərfi ilə, IV və V vokal məşqlərini "*m*" hərfi ilə (bağlı ağızla), VI vokal məşqini isə notların adları ilə (*do, re, mi, fa, sol, la, si* ardıcılığı ilə) oxumaq lazımdır. Vokal məşqlərindən əldə olunan bacarıqlardan oxuma əsərlərində istifadə olunur.

Verilmiş mahnıların əksəriyyətinin 2-3 dərslərdə öyrənilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Mahnının düzgün və təmiz oxunması üçün müəllim ilk dərslərdən mütəmadi olaraq şagirdlərin diqqətini "Mahnının ifa qaydaları"na (dərsləklə, səh. 5) yönəltməlidir. II sinifdə "Mahnının ifa qaydaları"na bir qayda – "Mahnını məzmununa uyğun ifadəli oxuyun" əlavə olunmuşdur.

Musiqi dərslərində mahnıların xarla ifasına daha çox yer verilir. Xarla oxuma şagirdlərdə diqqət, müşahidə qabiliyyətini, intizamı tərbiyə edir və onları yaradıcı kollektivdə birləşdirir. İfa zamanı şagirdlərin xorda oxu vərdişlərinə yiyələnməsi, səslərinin qorunması, ilkin musiqi anlayışlarının, müəyyən bacarıqların formalaşması üçün müəllim daimi və məqsədyönlü iş aparır.

Mahnıların ifası zamanı şagirdlər dirijorluq hərəkətlərini yerinə yetirirlər. Onlar öz ifalarını 2/4, 3/4 sadə ölçülü **dirijorluq hərəkətləri** ilə göstərirlər. Şagirdlərin bu bacarığa yiyələnməsi üçün dərsləklərdə verilmiş sxem və şəkillərlə yanaşı, müəllimin əyani dirijorluğu da vacib şərtədir.

Musiqi kurikulumunun tələblərinə uyğun olaraq, II sinifdə şagirdlər mahnını *kanonla ifa etmə* bacarığına yiyələnilər. *Kanonla ifa* bacarığına yiyələnmək üçün müəllim sxem və musiqili-didaktik oyundan istifadə edir.

Musiqi əsərlərini dinləmək. Musiqi repertuarına asan mənimsənilən və şagirdlərin yaş səviyyəsinə uyğun təntənəli, həzin, oynaq xarakterli musiqi nümunələri daxil edilmişdir. Müəllim 1-ci dərstdə şagirdləri "Musiqi dinləmə qaydaları" ilə (dərslük, səh. 5) tanış etməli, vaxtaşırı onların diqqətini həmin qaydalara yönəltməlidir. Musiqi əsərləri tam şəkildə və ya hissə-hissə (stop-kadr üsulu ilə) səsləndirilməlidir. Şagirdlərə bu musiqi nümunələrinin melodik xüsusiyyətləri, ritm, temp, lad, ölçü, dinamik çalarlar, musiqi janrları, musiqi əsərlərinin məzmun və quruluşu (formas), musiqi alətlərinin səslənməsi haqqında qısa məlumat verilməlidir. Musiqi əsərləri dinlənildikdən sonra müzakirələrdə şagirdlərin iştirakı təmin edilməlidir.

Musiqili-ritmik hərəkətlər (ritmika). Musiqili-ritmik fəaliyyət uşağın əqli, fiziki, mənəvi, estetik keyfiyyətlərinin tərbiyəsinə yönəldilmişdir. Musiqili-ritmik hərəkətlər musiqi qabiliyyətinin inkişafına kömək edir. O, həmçinin musiqiyə emosional münasibətin, ritmik hissiyyatın inkişafına da təsir edir. Musiqi dərslərində uşaqlar musiqi sədaları altında ritmik hərəkətlər edirlər və bir sıra bacarıqlara yiyələnirlər. Şagird həm musiqi janrı və xarakteri, temp, ritm kimi anlayışları, həm də ən sadə rəqs hərəkətlərini icra etməklə öyrənir. Eyni zamanda, hərəkətlərində emosiyalarını kifayət qədər ifadə və idarə etməyi bacarır.

Ritmika ilə məşğul olmaq uşaqların əhvali-ruhiyyəsinin şən və gümrah olmasına, həmçinin orqanizmin ümumi vəziyyətinə müsbət təsir göstərir. Musiqili-ritmik fəaliyyətdə uşaq şəxsiyyətinin müsbət keyfiyyətləri inkişaf edir, onda musiqi – estetik hisslər yaranır, uşaqların dünyagörüşü artır. Musiqili-ritmik hərəkətlərin icrası zamanı musiqiyə sevgi aşılanır, uşağın musiqi zövqü formalaşır. Ritmika hətta hiperaktiv və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara belə özünü "rahat" hiss etməyi, sərbəst hərəkət etməyi öyrədir.

Uşaqlar üçün ritmika şən, ritmik musiqi ilə müşayiət olunur. Buna görə də dərslər onlar tərəfindən müsbət qəbul edilir. Bu da musiqi materialının daha yaxşı mənimsənilməsinə imkan verir.

Rəqslər, oyunlar və s. çalışmalar uşaqlara ətraf aləmə, təbiət hadisələrinə, böyüklərin həyat və əməklərinə düzgün münasibəti tərbiyə edir.

Rəqsləri ifa etmək. II sinfin proqramına, I sinifdə olduğu kimi, rəqslərinin öyrənilməsi (Azərbaycan xalq rəqslərinin bəzi elementləri) daxil edilmişdir. Əvvəl rəqslərin musiqisi dinlənilməlidir. Sonra rəqs elementlərini (hərəkətlərini) öyrədərkən uşaqlara Azərbaycan xalq rəqslərinin ifa tərzini çatdırmaq lazımdır: qızların hərəkətləri incəliyi, zərifliyi, oğlanların hərəkətləri isə cəsurluğu, cəldliyi bildirməlidir. Dərslərdə xalq rəqslərimizin rəqs elementləri şəkil və sxemlərdə verilmişdir. Rəqsin ifası zamanı onun məzmununa uyğun şagirdlərə rəqs atributlarının paylanması məqsədyönlüdür.

Musiqi alətlərində çalmaq. II sinfin proqramında da, I sinifdə olduğu kimi, bu fəaliyyət sadə zərb musiqi alətləri vasitəsilə yerinə yetirilir. Dərslərdə müvafiq cədvəllər, ritmik şəkillər, sxemlər təqdim olunmuşdur. Musiqi alətində (*nağara, dəf, şaxşax, zəng, metallofon və baraban*) çalmazdan əvvəl, onun quruluşu, həmin alətdə ifa zamanı oturuş qaydası, əllərin alət üzərində düzgün qoyulması izah olunmalıdır. Bu tədris ilində şagirdlər metallofondə oktava daxilində səs sırasını yuxarı və aşağı istiqamətdə çalmağı öyrənirlər.

Təlimi diferensiallaşdırmaq. Təlimin diferensiallaşdırılmasını aşağıdakı üsullarla həyata keçirmək olar:

• Yaradıcılıq səviyyəsinə görə (yaradıcı olmayan tapşırıqlara aiddir: nümunə üzərində iş, faktoloji sualların cavablandırılması, notların təqlid olunması və ya müəllimin ifasının təkrar olunması və s. Yaradıcı tapşırıqlar isə qeyri-standart nəticələri ehtiva edir: təxəyyülə əsaslanan şəkil çəkmək, rollu oyunda iştirak, sadə musiqi alətlərində çalmaq, rəqs etmək və s.);

- Çətinlik səviyyəsinə görə;
- Həcminə görə (mövzuya uyğun əlavə tapşırıqlar təklif oluna bilər);
- Müstəqillik səviyyəsinə görə (bütün uşaqlar eyni tapşırığı yerinə yetirir – bəziləri müstəqil şəkildə, digərləri isə müəllimin köməyi və nəzarəti altında);
- Öyrənmə fəaliyyətinin xarakterinə görə;

• Şagirdlərə göstərilən köməyin xarakterinə görə (bütün uşaqlar eyni vaxtda işə başlayır və köməyə ehtiyacı olan şagirdlərə bu şəkildə dəstək göstərilir: köməkçi kartlar, asan, lakin oxşar tapşırıqların verilməsi, lövhədə qeydlər və s.).

Təhsildə xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şagirdlərin öyrənmə aktivliyi və bacarıqları fərqlidir. "Hərəkətli kanon", "Toyuq və cücə", "İdmançılar marşı", "Üç janr" "Məzəli əhvalat", "Şəlalə", "Bənövşə" musiqili-didaktik, mahnı və rəqs-oyunlar vasitəsilə təhsildə xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şagirdlərin də musiqi bilik, bacarıq və vərdisləri formalaşır. Həmin oyunların qaydaları metodik vəsaitdə verilmiş dərslərin *Gündəlik planlaşdırılmasında* və dərslərdə də göstərilmişdir. Müəllim mövzu ilə bağlı I sinifdə keçirilmiş musiqili-didaktik oyunları təkrar tətbiq edə bilər.

Didaktik (öyrədici) oyunlar şərti olaraq 3 növə ayrılır: oyuncaqla (müxtəlif əşya) oynanılan oyunlar, şifahi və ya sözlü (tapmaca) oyunlar, loto (cütşəkilli kart) oyunları. Dərs zamanı didaktik oyunlardan istifadə uşaqlarda yaddaş, diqqət və təfəkkürün inkişafına kömək edir. II sinifdə Musiqi dərslərində *şəkil üzərində iş, krossvord* kimi stolüstü oyunları da keçirilir.

Musiqi dərslərində süjetli və süjetsiz elementar mütəhərrik oyunlardan və əl-ələ tutub dairədə hərəkətlər edib oynanılan, mahnılarla müşayiət olunan oyunlardan istifadə etmək olar. Mütəhərrik oyunlar cəldliyi, çevikliyi, sürəti inkişaf etdirir, fiziki cəhətdən təkmilləşməyə zəmin yaradır (xüsusən də yarış formasında keçiriləndə).

Musiqi dərslərində rollu oyunlar da tətbiq olunur. Rollu oyunlarda şagird hər hansı bir obrazı canlandırır, öz təəssüratlarını üzə çıxarır. Oyun vəziyyətinin xəyal olduğunu anlayan uşaqlar buna baxmayaraq, olduqca real hisslər yaşayır, təcrübə qazanır və bununla da daxili dünyalarını zənginləşdirirlər. Müxtəlif rolları yerinə yetirərkən uşaqlar fərqli fəaliyyətlərin bütün aspektlərini əhatə edirlər ki, bu da, öz növbəsində, onlarda idrakin inkişafına kömək edir. Tərəfdaşlarla birgə oyun zamanı uşaqlar ünsiyyət qurmağı, başqalarının istək və fəaliyyətlərini nəzərə almağı, fikirlərini müdafiə etməyi, təkid etmə qabiliyyətini formalaşdırmağı, həmçinin birgə planlar hazırlamağı və həyata keçirməyi öyrənirlər.

Oyun həm də uşağın psixoloji vəziyyətini müəyyən etmək və şəxsiyyət kimi inkişafının diaqnostikasını aparmaq üçün bir vasitə, həm də onun inkişafındakı ləngiməni və qüsurları aradan qaldırmaq üçün əla metodudur (məs., zəif düşünən, utancaq, nitqi zəif inkişaf edən, işi səliqəsiz yerinə yetirən, tənbel və s. şagirdlər).

Qiymətləndirmə. Məktəbdaxili qiymətləndirmə təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədi daşıyır.

Şagirdlərin ilkin bilik və bacarıq səviyyəsini müəyyənləşdirmək üçün **diaqnostik qiymətləndirmədən** istifadə edilir. Müsahibə, söhbət, müşahidə, tapşırıqlar və valideynlərlə əməkdaşlıq üsulları ilə şagirdlərin maraq dairəsi, dünyagörüşü, musiqi qabiliyyətləri haqqında məlumat əldə edilir. Bu da, öz növbəsində, təlim məqsədləri və strategiyalarında çevik dəyişikliklər aparılmasına imkan yaradır.

Hər bir dərstdə təlim nəticələrinin reallaşması səviyyəsini **formativ qiymətləndirmə** vasitəsilə müəyyən etmək olar. Formativ qiymətləndirmə yalnız şagird nailiyyətlərinin dinamikasını ölçən qiymətləndirmə deyil. O bu nailiyyətlərin və irəliləyişin əsas səbəblərindən biridir. Çünki dərstdə həyata keçirilən formativ qiymətləndirmə zamanı şagird əks-əlaqə nəticəsində öz təlim fəaliyyətinin zəif və güclü tərəflərini öyrənərək təlim prosesinin qarşısına yeni məsələlər qoyur və inkişaf edir. Növbəti mərhələdə inkişaf üçün formativ qiymətləndirmə zamanı şagird öz səhvlərinin təhlili əsasında həm özünü qiymətləndirir, həm də istiqamətləndirilir.

Formativ qiymətləndirmənin mexanizmləri: şagirdin qiymətləndirmə meyarlarını əvvəlcədən bilməsi və öz fəaliyyətində ona yönəlməsi; hər bir şagirdə xüsusi əks-əlaqənin verilməsi; şagirdin inkişafa istiqamətləndirilməsi; refleksiya və özünüqiymətləndirmə fəaliyyətlərinin həyata keçirilməsi.

Musiqi dərslərində, başqa dərslərdə olduğu kimi, müəllim şagird nailiyyətinin inkişafını izləməklə təlim strategiyasını qurur. Formativ qiymətləndirmə hər bir şagirdi pozitiv ruha kökləməli, daha yaxşı nailiyyətlər əldə etməyə həvəsləndirməlidir. Qiymətləndirmənin bu növünü müxtəlif yollarla keçirmək olar: müşahidə, sorğu, müqayisə və s.

Musiqi dərslərində formativ qiymətləndirməni aşağıdakı meyarlara görə aparmaq olar: dinləmə və əsərin təhlili, xor-vokal fəaliyyəti, səlis intonasiya, musiqi alətlərində çalma, mahnı oxu qaydalarına riayət, ritmik hərəkətlərin və rəqs elementlərinin icrası, müxtəlif musiqi fəaliyyətləri zamanı öyrənmə fəallığı, musiqili oyunlarda iştirak, yaradıcı tapşırıqların yerinə yetirilməsi.

Məsələn, formativ qiymətləndirməni "Notları topla" üsulu ilə də aparmaq olar. Bu zaman müəllim üzərində notlar təsvir olunmuş bir neçə kart hazırlayır. Dərs zamanı şagirdlərin nailiyyətlərini kartları təqdim etməklə qiymətləndirir və toplanan kartların sayına əsaslanıb dərslərin sonrakı mərhələləri üçün müvafiq strategiya müəyyənləşdirir.

Özünüqiymətləndirmə şagirdi öz fəaliyyətini təhlil və müqayisə etməyə, dəyərləndirməyə, nəticə çıxarmağa və daha yaxşı işləməyə sövq edir. Bunun üçün "İşıqfor", "Ovuc və yumruq" üsullarından istifadə etmək olar.

1. "İşıqfor". Hər bir şagirdə üç rəngdə (qırmızı, sarı və yaşıl) kart paylanır. Əks-əlaqədə şagirdlər bu kartlardan istifadə edirlər: qırmızı rəng (kömək lazımdır), sarı (əmin deyiləm), yaşıl (öhdəsindən gəlirəm).

2. "Ovuc və yumruq". Hər bir şagird təlimatlandırılır: ovuc – "tapşırığı yerinə yetirdim", üç barmaq – "tapşırığı qismən yerinə yetirdim", yumruq – "tapşırığın öhdəsindən gələ bilmirəm" deməkdir.

Bundan əlavə, bölmələrin sonunda verilmiş "Özünü yoxlayın" rubrikasında müxtəlif formalı məntiqi, tənqidi və yaradıcı təfəkkürün inkişafına xidmət edən suallara cavab verməklə şagirdlər müstəqil olaraq özünüqiymətləndirməni apara bilərlər.

Kiçik summativ qiymətləndirmə Musiqi fənni üzrə dərslərdə nəzərdə tutulmuş hər bölmənin daxilində və ya bölmənin sonunda hər yarımildə 3 dəfədən az 6 dəfədən çox olmamaqla müəllim tərəfindən aparılır. Kiçik summativ qiymətləndirmələrin aparılacağı tarix haqqında məlumat tədris ilinin birinci həftəsi ərzində fənn müəllimi tərəfindən sinifdə təhsilalanlara elan olunur. Summativ qiymətləndirmə hər bir fənn üzrə təhsil proqramında (kurikulumda) müəyyənləşdirilmiş məzmun standartlarının mənimsənilməsi ilə bağlı təhsilalanların əldə etdiyi nailiyyətlərin müəyyən olunması məqsədilə aparılır. Kiçik summativ qiymətləndirmə vasitələri fənni tədris edən müəllim tərəfindən hazırlanır. **Metodik vəsaitdə I bölməyə aid kiçik summativ qiymətləndirməyə aid tapşırıqlar verilmişdir** (səh. 9).

II sinifdə məktəbdaxili qiymətləndirmənin böyük summativ növü aparılır.

Validəynlərlə iş. Şagirdlərin öyrənməsi ilə bağlı məlumatlanmaqda maraqlı olan tərəflərdən biri də valideynlərdir. Övladlarının təlimdə irəliləməsi və geriləməsi haqqında məlumatların daimi olaraq onlara çatdırılması qanunvericilikdə də nəzərdə tutulmuşdur.

Həmin məlumatlar e-mail vasitəsilə və ya telefonda mesaj yazmaqla valideynə çatdırıla bilər.

Ötürülən məlumatlar şagirdin öyrənməsinin həqiqi vəziyyətini əks etdirməli, onu ruhdan salmamalı və yaranan problemin həllində valideynin hansı köməyi edə biləcəyini müəyyənləşdirməlidir.

Validəynlərlə işin bir növü onların sinif konsertlərinə dəvət edilməsidir. Tədris ilinin hər iki yarımilində hesabat xarakterli sinif konsertinin təşkilində valideynlərin yaxından iştirak etməsi övladlarının ümumi musiqi tərbiyəsinə böyük dəstəkdir. Həmçinin onlar övladlarının tədris prosesindəki nailiyyətləri haqqında məlumatlanırlar. Konsertin təşkilində valideynlərin rəy və təkliflərinin nəzərə alınması vacibdir. Bunun üçün müvafiq sorğu vərəqlərindən istifadə etmək olar.

Kiçik summativ qiymətləndirməyə aid tapşırıqlar (I bölmə)

1. (1.1.1.) "Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu" sözləri olan mahnının bəstəkarı kimdir?
 - a) Üzeyir Hacıbəyli
 - b) Oqtay Zülfüqarov
 - c) Ağabacı Rzayeva
2. (1.1.1.) Verilmiş mahnılardan hansının bəstəkarı Ağabacı Rzayevadır?
 - a) "Mişar"
 - b) "Bayram günü"
 - c) "Laylay"
3. (1.1.1.) "Ana laylası" mahnısının musiqisini hansı bəstəkar yazıb?
 - a) Oqtay Zülfüqarov
 - b) Üzeyir Hacıbəyli
 - c) Ağabacı Rzayeva
4. (2.1.1.) Vətənpərvər mahnılar nəyi ifadə edir?
 - a) milli birliyi
 - b) əməksevərliyi
 - c) həyəcanı
5. (2.1.1.) Mahnı-oyunların başqa mahnılarla oxşarlığı nədədir?
 - a) janrına görə
 - b) qaydalara görə
 - c) xarakterinə görə
6. (2.1.3.) Vətənpərvər mahnıları necə ifa etmək lazımdır?
 - a) qürurla
 - b) zarafatyana
 - c) qəmli
7. (2.1.3.) Əmək mahnılarının xarakteri necə olur?
 - a) gümrah
 - b) qəmli
 - c) həyəcanlı
8. (2.1.3.) Laylaları nə zaman ifa edirlər?
 - a) körpəni yatırdarkən
 - b) körpəni yedirdərkən
 - c) körpəni gəzdirərkən
9. (2.1.3.) Mahnı-oyunlar necə ifa olunur?
 - a) hərəkətlər etməklə
 - b) qaydaları pozmaqla
 - c) sakit dayanmaqla
10. (3.1.1.) İfa zamanı bu işarə ("İfaya başla" Şəkil) müəllimin hansı göstərişini bildirir?
 - a) "İfaya başla"
 - b) "İfanı bitir"
 - c) "Nəfəs al"

Məzmun standartları II S İ N İ F

II sinfin sonunda şagird:

- ifa etdiyi və dinlədiyi musiqi əsərlərini tanıdığını nümayiş etdirir;
- əsas musiqi janrları, musiqi ifadə vasitələri və musiqi əsərlərinin quruluşu haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir;
- dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan məzmunu başa düşdüyünü nümayiş etdirir;
- xor tərkibində ifa bacarıqları nümayiş etdirir;
- sadə uşaq musiqi alətlərində ifa bacarıqları nümayiş etdirir;
- mahnı ifaçılığı qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.

Məzmun xətləri üzrə əsas və alt standartlar.

1. Musiqi aləmi

Şagird:

1.1. İfa etdiyi və dinlədiyi musiqi əsərlərini tanıdığını nümayiş etdirir.

1.1.1. Dinlədiyi və ifa etdiyi əsərlərin bəstəkarları haqqında qısa məlumat verir.

1.1.2. Dinlədiyi musiqi əsərinin müəllifini tanıyır.

1.1.3. Uşaq mahnıları haqqında qısa məlumat verir.

1.2. Əsas musiqi janrları, musiqi ifadə vasitələri və musiqi əsərlərinin sadə quruluşu haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir.

1.2.1. Dinlədiyi musiqi əsərləri içərisində mahnı, rəqs, marş janrlarını müəyyən edir.

1.2.2. Müxtəlif janrlı musiqi əsərlərində sadə ifadə vasitələrini (ölçü, ritm, temp) müəyyən edir.

1.2.3. Dinlədiyi musiqi əsərlərinin quruluşunu (1, 2, 3 hissəli) müəyyənləşdirir.

2. Emosional dəyərləndirmə

Şagird:

2.1. Dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan məzmunu qavradığını nümayiş etdirir.

2.1.1. Musiqi əsərinin müxtəlif məzmunlu emosional xarakterini izah edir.

2.1.2. İfa etdiyi mahnıların melodiylarına sadə vasitələrlə (ayaq tappılması, əl çalmaq, çırtma) ritm tutur.

2.1.3. Verilmiş musiqi nümunələrini xarakterinə uyğun ifa edir.

3. Musiqi fəaliyyəti

Şagird:

3.1. Xor tərkibində ifa bacarıqlarını nümayiş etdirir.

3.1.1. Müəllimin göstərişi ilə mahnıların melodiyaşını sözləri ilə və notlarla oxuyur.

3.1.2. Xor tərkibində 2 səslə (kanon) oxuyur.

3.2. Sadə uşaq musiqi alətlərində ifa bacarıqlarını nümayiş etdirir.

3.2.1. Oktavadakı 8 səsi 2 hissəyə ayıraraq (4 və 4) uşaq musiqi alətlərində ardıcıl olaraq notla və notsuz çalır.

3.2.2. Uşaq zərb alətləri vasitəsilə müxtəlif musiqi kompozisiyaları müşayiət edir.

3.2.3. Uşaq musiqi alətində 4-8 xanəli sadə melodiyları ansambl (qrup şəklində) şəklində notla və notsuz ifa edir.

3.3. Mahnı ifaçılığı qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.

3.3.1. Mahnının ladinin (major və minor) dinamik nüanslarla (mp, mf) düzgün səslənməsinə riayət edir.

3.3.2. Mahnını ritminə və tempinə uyğun oxuyur.

3.3.3. Öz ifasını 2/4, 3/4 ölçülü dirijorluq hərəkətləri ilə göstərə bilir.

Məzmun standartları və fənlərə inteqrasiya cədvəli

Bölmə	Mövzu	1.1.	1.2.	2.1.	3.1.	3.2.	3.3.	Azerb.d.	H.b.	F.t.	T.s.
1. Mahnı janrı	Vətənpərvər mahnılar	1.1.1.		2.1.1. 2.1.3.				1.2.1.	3.2.1.		
	Əmək mahnıları	1.1.1.		2.1.3.	3.1.1.			2.2.5.			
	Laylalar	1.1.1.		2.1.3.	3.1.1.			2.2.5.			
	Mahnı-oyunları			2.1.1. 2.1.3.					1.3.1.	2.1.3.	
2. Marş janrı	İdman marşları	1.1.1.		2.1.2.				4.1.7.	3.2.1.	2.1.3.	
	Yürüş marşları	1.1.1.		2.1.3.		3.2.2.				2.1.1.	
	Təntənəli marşlar			2.1.3.		3.2.2.				2.1.3.	
3. Rəqs janrı	Əmək rəqləri	1.1.1.		2.1.3.				1.2.1.		4.1.1.	
	Məzəli rəqlər			2.1.3.						4.1.1.	
	Qəhrəmani rəqlər			2.1.3.	3.1.1.			1.2.3.		4.1.1.	
	Mahnı, marş, rəqs!		1.2.1.	2.1.3.				1.2.3.		4.1.1.	
	Melodiya intonasıya	1.1.1.		2.1.3.		3.2.1.		2.2.5.			
4. Melodiya, ritm, temp	Musiqi ritmləri		1.2.2.	2.1.3.			3.2.2.				
	Asta, orta və tez templer		1.2.2.				3.3.2.	2.2.1.			
	Major ladi	1.1.1.		2.1.1.			3.3.1.	1.2.1.			
5. Lad, ölçü, dinamika	Minor ladi	1.1.3.		2.1.1.			3.3.1.	1.2.1.			
	İkhişsəli ölçü		1.2.2.	2.1.3.			3.3.3.			3.1.1.	
	Üçhişsəli ölçü		1.2.2.	2.1.2.			3.3.3.			3.1.1.	
	Səsin gücü – dinamika			2.1.3.			3.3.1.	2.2.1.			
	Musiqi dili	1.1.3.		2.1.3.		3.2.1.		1.2.1.			
6. Musiqidə məzmun və forma	Musiqidə məzmun	1.1.2.		2.1.1.			3.3.2.	1.2.1.			3.1.1.
	Musiqi obrazları	1.1.2.		2.1.3.	3.1.2.			1.2.3.			
	Birhişsəli musiqi əsərləri		1.2.3.				3.3.2.	1.2.1.			3.1.1.
	İkhişsəli musiqi əsərləri		1.2.3.	2.1.3.				1.2.1.			3.1.1.
	Üçhişsəli musiqi əsərləri		1.2.3.			3.2.3.		1.2.1.			3.1.1.
7. Konsert zamanı	Bəstəkar-ıfəç-dinləyici			2.1.1.	3.1.2.			3.1.4.			
	Afişə		1.2.1.	2.1.1.	3.1.1.					2.1.1.	
	Konsertə hazırlıq			2.1.3.	3.1.1.						
	Bayram konserti			2.1.3.		3.2.3.			2.1.2.		

Tədris proqramının illik planlaşdırma cədvəli

Dərsin №-si	Standart	Bölmə	Mövzu	Saat	Musiqi repertuarı
1	1.1.1., 2.1.1., 2.1.3.	1. Mahnı janrı	Vətənpərvər mahnılar	1	1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni. Üzeyir Hacıbəyli, Əhməd Cavad 2. "Bayram günü". Üzeyir Hacıbəyli, Mirmehdi Seyidzadə
2	1.1.1., 2.1.3., 3.1.1.		Əmək mahnıları	1	1. "Sabahın ustaları". Ağabacı Rzayeva, Hüseyn Abbaszadə 2. "Mişar". Ağabacı Rzayeva, Cahangir Məmmədov
3	1.1.1., 2.1.1., 3.1.1.		Laylalar	1	1. "Ana laylası". Oqtay Zülfüqarov, Rəfiq Zəka 2. "Laylay". Oqtay Zülfüqarov, Teymur Elçin
4	2.1.1., 2.1.3.		Mahnı-oyunlar	1	1. "Bənövşə". Azərbaycan uşaq xalq mahnısı 2. "İdman". Oqtay Zülfüqarov, Səttar Zərdablı
5	1.1.1., 2.1.2.	2. Marş janrı	İdman marşları	1	1. "Marş". Musa Mirzəyev 2. "Gənc idmançılar marşı". Musa Mirzəyev, Hikmət Ziya
6	1.1.1., 2.1.3., 3.2.2.		Yürüş marşları	1	1. "Vətən". Səid Rüstəmov, Süleyman Rüstəm
7	2.1.3., 3.2.2.		Təntənəli marşlar	1	1. "Ey Vətən". Üzeyir Hacıbəyli, Səməd Vurğun 2. "Vətən". Səid Rüstəmov, Süleyman Rüstəm
8	1.1.1., 2.1.3.	3. Rəqs janrı	Əmək rəqsləri	1	1. "Üzümcülər". Şəfiqə Axundova, Cavad Cavadlı 2. "Pambığı". Azərbaycan xalq rəqsi
9	2.1.3.		Məzəli rəqslər	1	1. "Yumoreska". Musa Mirzəyev 2. "Xurcun". Azərbaycan xalq rəqsi
10	2.1.3., 3.1.1.		Qəhrəmani rəqslər	1	1. "Sadiq olaq Vətənə". Oqtay Zülfüqarov 2. "Cəngi". Azərbaycan xalq rəqsi
11	1.2.1., 2.1.3.		Mahnı, marş, rəqs!	1	1. "Marş". Musa Mirzəyev 2. "Sadiq olaq Vətənə". Oqtay Zülfüqarov 3. "Cəngi". Azərbaycan xalq rəqsi
12	1.1.1., 2.1.3., 3.2.1.	4. Melodiya, ritm, temp	Melodiya və intonasiya	1	1. "Cücələrim". Qəmbər Hüseynli, Tofiq Mütəllibov
13	1.2.2., 2.1.3., 3.2.2.		Musiqi ritmləri	1	1. "Cücələrim". Qəmbər Hüseynli, Tofiq Mütəllibov 2. "Qaliblər mahnısı". Qəmbər Hüseynli, Ələkbər Ziyatay

14	1.2.2., 3.3.2.		Asta, orta və tez templər	1	1. "Məktəbə gedərkən". Qəmbər Hüseynli 2. "Qaliblər mahnısı". Qəmbər Hüseynli, Ələkbər Ziyatay
15	1.1.1., 2.1.1., 3.3.1.	5. Lad, ölçü, dinamika	Major ladı	1	1. "Qatar". Fikrət Əmirov, Zeynal Cabbarzadə
16	1.1.3., 2.1.1., 3.3.1.		Minor ladı	1	1. "Quşlar". Fikrət Əmirov, Zeynal Cabbarzadə
17	1.2.2., 2.1.3., 3.3.3.		Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və"	1	1. "Quşlar". Fikrət Əmirov, Zeynal Cabbarzadə 2. "Yallı". Azərbaycan xalq rəqsi
18	1.2.2., 2.1.2., 3.3.3.		Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və, üç və"	1	1. "Qərənfil". Səid Rüstəmov, Mirmehdi Seyidzadə 2. "Quzum". Azərbaycan xalq rəqsi
19	2.1.3., 3.3.1.		Səsin gücü – dinamika	1	1. "Qırmızı şar". Ağabacı Rzayeva, Cahangir Məmmədov 2. "Novruz". Azərbaycan xalq rəqsi
20	1.1.3., 2.1.3., 3.2.1.		Musiqi dili	1	1. "Qırmızı şar". Ağabacı Rzayeva, Cahangir Məmmədov 2. "Novruz". Azərbaycan xalq rəqsi
21	1.1.2., 2.1.1., 3.3.2.	6. Musiqidə məzmun və forma	Musiqidə məzmun	1	1. "Zəfər bizimdir". Şəfiqə Axundova, Abdulla Şaiq 2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni. Üzeyir Hacıbəyli, Əhməd Cavad
22	2.1.3., 3.1.2.		Musiqi obrazları	1	1. "Nənəm evdə qalıb tək". Oqtay Zülfüqarov 2. "Şəlalə". Azərbaycan xalq rəqsi
23	1.2.3., 3.3.2.		Birhissəli musiqi əsərləri	1	1. "Nənəm evdə qalıb tək". Oqtay Zülfüqarov
24	1.2.3., 2.1.3.		İkihissəli musiqi əsərləri	1	1. "Çal, oyna!". Azərbaycan xalq mahnısı
25	1.2.3., 3.2.3.		Üçhissəli musiqi əsərləri	1	1. "Marş". Üzeyir Hacıbəyli 2. "Çal, oyna!". Azərbaycan xalq mahnısı
26	2.1.1., 3.1.2.	7. Konsert zalında	Bəstəkar- ifaçı- dinləyici	1	1. "Yaxşı otur, yaxşı dur!" Ağabacı Rzayeva, İsmayıl Soltan
27	1.2.1., 2.1.1.		Afişa	1	1. "Rəngbərəng afişa". Oqtay Zülfüqarov, Teymur Elçin
28	2.1.3., 3.1.1.		Konsertə hazırlıq	1	1. Afişaya daxil olunan musiqi əsərləri
29	2.1.3., 3.2.3.		Bayram konserti	1	1. "Rəngbərəng afişa". Oqtay Zülfüqarov, Teymur Elçin və afişaya daxil olunan musiqi əsərləri

I BÖLMƏ Mahnı janrı

1-ci dərs

Mövzu:	Vətənpərvər mahnılar
Standart:	1.1.1., 2.1.1., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Üzeyir Hacıbəyli haqqında qısa məlumat verir. 2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin və "Bayram günü" mahnısının xarakterini müəyyən edir. 3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnini xarakterinə uyğun ifa edir.
İnteqrasiya:	Azərbaycan d.: 1.2.1., H.b.: 3.2.1.
İş forması:	kollektiv, cütlərlə və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, uyğunlaşdırma, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni və "Bayram günü" mahnısının videoçarxları və ya səsyazmaları

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları"nı (dərslik, səh. 5) şagirdlərin yadına salır. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilir və ya videoçarxı nümayiş etdirilir. Şagirdlər himni ayaq üstə dinləyirlər. Sonra müəllim sinfə suallarla müraciət edir:

- Himndə nədən danışılır? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Niyə Vətən haqqında mahnılar bizə əzizdir? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə vətənpərvər mahnılar haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 6). "Mahnının ifa qaydaları" yada salınır və vokal məşqi keçirilir. Şagirdlər Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnini ifa edirlər. Sonra müəllim şagirdlərin diqqətini xarakterini bildirən sözlərə (*dinc, sehrli, təntənəli, zərif, vətənpərvər, cəsarətli, həzin*) yönəldir (dərslik, səh. 6).

T1 (cütlərlə iş): Verilmiş sözlərdən himnin xarakterinə uyğun olanları seçin.

Sonra seçilmiş sözlərin himnin xarakterinə uyğunluğu müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Üzeyir Hacıbəyli haqqında qısa məlumat verir və onların

diqqətini bəstəkar haqqında mətnə yönəldir (dərslük, səh. 7).

T2 (fərdi iş): Düzgün cavabları seçin.

- Üzeyir Hacıbəylinin musiqisi milli-mənəvi sərvətimizdir.
- "Bayram günü" Azərbaycan xalq mahnısıdır.
- Azərbaycan Respublikası Dövlət Himninin bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylidir.

Sonra şagirdlərin bəstəkar haqqında seçdikləri məlumatlar dinlənir.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Müəllim musiqisi Üzeyir Hacıbəyli, sözləri Mirmehdi Seyidzadəyə məxsus olan "Bayram günü" mahnısını səsləndirir. 3-cü tapşırığı yerinə yetirmək üçün müəllim şagirdlərin diqqətini xarakteri ifadə edən şəkillərə (dərslük, səh. 7) yönəldir.

T3 (cütlərlə iş): "Bayram günü" mahnısının xarakterinə uyğun olan şəkli seçin.

Cütlərin seçdikləri şəklin mahnının xarakterinə uyğunluğu müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dinlədiyiniz mahnılar sizdə hansı hissləri oyatdı?*

2-ci dərs

Mövzu: Əmək mahnıları

Standart: 1.1.1., 2.1.3., 3.1.1.

Məqsəd:

1. Ağabacı Rzayeva haqqında qısa məlumat verir.
2. Əmək məzmunlu mahnıları xarakterinə uyğun ifa edir.
3. "Mişar" mahnısını müəllimin göstərişi ilə oxuyur.

İntegrasiya: Azərb.d.: 2.2.5.

İş forması: kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu: müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, modelləşdirmə, dərslüklə iş

Resurs: "Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Mişar" və "Sabahın ustaları" mahnılarının videoçarxları və ya səs yazmaları, əmək növünə görə kartlar (*bağban, əkinçi, dərzi, çoban, xarrat, aşpaz*)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim şagirdlərin diqqətini dərslükdəki əmək mövzusunda olan şəkllə (dərslük, səh. 8) yönəldərək onun ətrafında söhbət aparır və şagirdlərə suallarla müraciət edir:

– Uşaqlar, iş görəndə insanların mahnı oxuduğunu və ya musiqi səsləndirməsini müşahidə etmisiniz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Əmək mahnıları nə üçün ifa olunur? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə əmək mahnıları haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 8). "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Hüseyn Abbaszadəyə məxsus olan "Sabahın ustaları" mahnısı səsləndirilir və şagirdlərin təəssüratları dinlənilir. Sonra müəllim əmək növünə görə sinfi kiçik qruplara bölür və hər qrupa üzərində bir əmək növünün təsviri olan kart paylayır (*bağban, əkinçi, dərzi, çoban, xarrat, aşpaz*). Şagirdlər 1-ci tapşırığı əvvəl musiqisiz, sonra isə musiqi sədaları altında yerinə yetirirlər.

T1 (kiçik qruplarla iş): *Musiqisiz və musiqi sədaları altında əməyin müxtəlif növlərini hərəkətlərlə göstərin.*

"Sabahın ustaları" mahnısı təkrar səsləndirilir. Tapşırığın icrası zamanı şagirdlərin musiqisiz və musiqi ilə yerinə yetirdikləri hərəkətlərin fərqi müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə dirijorluq jestlərinə aid bir neçə əl hərəkətini – "diqqət", "nəfəs al", "ifaya başla", "ifanı bitir" (dərslük, səh. 9) nümayiş etdirir. "Mahnının ifa qaydaları" yada salınır və vokal məşqi keçirilir. Sonra müəllim musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Cahangir Məmmədova məxsus olan "Mişar" mahnısını öyrədir.

T2 (fərdi iş): *"Mişar" mahnısını müəllimin dirijorluğu ilə ifadəli oxuyun.*

Sonra "Mişar" mahnısında əməyin təsviri haqqında şagirdlərin fikirləri müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Ağabacı Rzayeva haqqında qısa məlumat verir. Şagirdlər qrup şəklində dinlədikləri mahnılar və bəstəkar haqqındakı mətnə əsasən (dərslük, səh. 9) 3-cü tapşırığı yerinə yetirirlər.

T3 (kiçik qruplarla iş): *Ağabacı Rzayevaya məxsus olmayan mahnını seçin.*

a) "İdman"

b) "Sabahın ustaları"

c) "Mişar"

Sonra bəstəkarın mahnıları haqqında qrupların fikirləri dinlənilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? İş görərkən bildiyiniz hansı mahnını oxuyardınız?*

3-cü dərs

Mövzu:	Laylalar
Standart:	1.1.1., 2.1.1., 3.1.1.
Məqsəd:	1. Oqtay Zülfüqarov haqqında qısa məlumat verir. 2. Laylanın emosional xarakterini izah edir. 3. "Laylay" mahnısını müəllimin göstərişi ilə oxuyur.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 2.2.5.
İş forması:	kollektiv, kiçik qrup və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, modelləşdirmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Laylay" və "Ana laylası" mahnılarının videoçarxları və ya səsyaşmaları, gəlincik və yumşaq oyuncaqlar

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim mövzu ilə əlaqədar səhnəcik qurur. O, qucağında gəlinciği yelləyərkən onu yatızdırmağa çalışır. Sonra sinfə suallarla müraciət edir:

- Körpəni hansı mahnı ilə yatızdırmaq olar? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Nə üçün körpələri yatırdarkən laylalar oxunur? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Rəfiq Zəkaya məxsus olan "Ana laylası" mahnısı səsləndirilir və şagirdlərin mahnı haqqında təəssüratları dinlənilir. Sonra müəllim şagirdlərin diqqətini xarakteri bildirən sözlərə (*təntənəli, həzin, şən, sehrli, cəsarətli, zərəfatyana*) yönəldir (dərslik, səh. 10).

T1 (fərdi iş): Verilmiş sözlərdən "Ana laylası" mahnısının xarakterinə uyğun olanı seçin.

Sonra seçilmiş sözlərin mahnının xarakterinə uyğunluğu müzakirə olunur. Müəllim şagirdlərə laylalar haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 10).

Dirijorluq jestlərinə aid tanış əl hərəkətləri ("diqqət", "nəfəs al", "ifaya başla", "ifanı bitir"), "Mahnının ifa qaydaları" şagirdlərin yadına salınır və vokal məşqi keçirilir. Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Teymur Elçinə məxsus olan "Laylay" mahnısı öyrədilir.

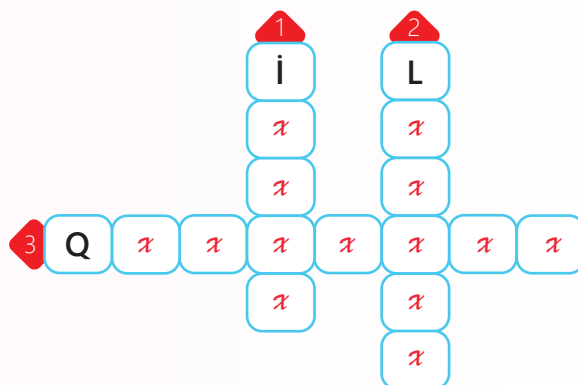
T2 (fərdi iş): "Laylay" mahnısını müəllimin dirijorluğu ilə ifadəli oxuyun.

Sonra şagirdlərin mahnının xarakteri haqqında təəssüatları müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Oqtay Zülfüqarov haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 11). Sonra sinif kiçik qruplara bölünür. Şagirdlər dərstdə səslənən mahnılara və bəstəkar haqqında verilən mətnə əsasən (dərslük, səh. 11) 3-cü tapşırığı yerinə yetirirlər.

T3 (kiçik qruplarla iş): Oqtay Zülfüqarovun mahnılarının adlarını tapmaq üçün krossvord həll edin.

1. Sağlamlıq üçün edilən hərəkətlər
2. Körpələri yatızdırarkən oxunan nəğmələr
3. Ad günündə insanların bir yerə yığılması

Sonra bəstəkarın mahnıları haqqında qrupların fikirləri dinlənilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dinlədiyiniz laylaları siz kim üçün oxuyardınız?*

4-cü dərs

Mövzu:	Mahnı-oyunlar
Standart:	2.1.1., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Musiqi dinlədikdə yaranan emosiyaları hərəkətlərlə ifadə edir. 2. Mahnı-oyunları xarakterinə uyğun ifa edir.
İnteqrasiya:	H.b.: 1.3.1., F.t.:2.1.3.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, oyun, dərslüklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "İdman" və "Bənövşə" mahnılarının videoçarxları və ya səsyazmaları, idman növlərinə aid (üzgüçülük, qaçış, boks, ağırlıqqaldırma) təsvirləri olan kartlar, qutu

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları"nı (dərslik, səh. 5) şagirdlərin yadına salır və musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Səttar Zərdablıya məxsus olan "İdman" mahnısını səsləndirir və ya videoçarxını nümayiş etdirir. Sonra sinfə suallarla müraciət edir:

- Səslənən musiqi hansı janra aiddir? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Mahnını oyun kimi necə göstərmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Sonra musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Səttar Zərdablıya məxsus olan "İdman" mahnısı öyrədilir. Müəllim müxtəlif idman növlərinə aid (*üzgüçülük, qaçış, boks, ağırlıqqaldırma*) təsvirləri olan kartları (dərslik, səh. 12) qutuya yerləşdirir. Sınıf kiçik qruplara bölünür. Müəllim hər qrupa növbə ilə yaxınlaşaraq qrup üzvünə qutudan bir kartı götürməyi təklif edir. Hər qrup kartdakı idman növünə aid edəcəkləri əl hərəkətləri müəyyənləşdirir. Müəllim "Musiqili idman" adlı oyunun qaydalarını şagirdlərə izah edir.

"Musiqili idman" mahnı-oyununun qaydaları: "İdman" mahnısı ifa olunur. Oyun iştirakçıları mahnıdakı "bir", "iki", "üç" və "dörd" saylarını oxuduqda kartda verilmiş idman növünün hərəkətlərini icra edirlər.

T1 (kiçik qruplarla iş): "İdman" mahnısını oxuyarkən kartda verilmiş idman hərəkətlərini yerinə yetirin.

"İdman" mahnısı təkrar ifa olunur. Sonra mahnının oyun kimi necə göstərilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur. Daha sonra müəllim şagirdlərə mahnı-oyunlar haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 12).

"Bənövşə" Azərbaycan uşaq xalq mahnısı səsləndirilir. Sonra şagirdlərin mahnı haqqında təəssüratları dinlənilir. Müəllim şagirdlərə "Bənövşə" adlı oyunun qaydalarını izah edir.

"Bənövşə" mahnı-oyununun qaydaları: "Bənövşə" mahnısı səsləndirilir. Oyun iştirakçıları mahnıdakı "açıl", "gizlən", "dikəl" və "yığıl" sözlərini eşitdikcə şəkillərdə verilmiş müvafiq hərəkətləri (dərslik, səh. 13) icra edirlər.

T2 (kollektiv iş): "Bənövşə" mahnı-oyununun hərəkətlərini yerinə yetirin.

"Bənövşə" uşaq xalq mahnısı təkrar səsləndirilir.

Sonra mahnının oyun kimi necə göstərilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Hansı mahnıları oyun kimi göstərərdiniz?*

II BÖLMƏ Marş janrı

5-ci dərs

Mövzu:	İdman marşları
Standart:	1.1.1., 2.1.2.
Məqsəd:	1. Musa Mirzəyev haqqında qısa məlumat verir. 2. Marşların melodiyasına sadə vasitələrlə ritm tutur.
İnteqrasiya:	Azərb.d.: 4.1.7., F.t.: 2.1.3.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, ritmika, oyun, "açar sözlər", dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Marş" pyesinin, "İdman" və "Gənc idmançılar marşı" mahnılarının videoçarxları və ya səsyazmaları, iş vərəqləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim sinfə müraciət edir: "Təsəvvür edin ki, idman meydançasındasınız. Keçdiyimiz "İdman" mahnısı səslənir və siz yerinizdə addımlayırsınız. Çalışın, addımlarınız musiqiyə uyğun olsun". Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Səttar Zərdablıya məxsus olan "İdman" mahnısı səsləndirilir və şagirdlər musiqi sədaları altında yerlərində addımlayırlar. Sonra müəllim sinfə suallarla müraciət edir:

– Mahnı səslənərkən etdiyiniz hərəkətlər sizə hansı musiqi janrını xatırlatdı? (*Şagirdlərin cavabları dinlənir.*)

– **Tədqiqat sualı:** İdman və marş musiqisini necə əlaqələndirmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim idman marşları haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 14), "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Sonra müəllim şagirdlərə musiqisi Musa Mirzəyevə, sözləri Hikmət Ziyaya məxsus olan "Gənc idmançılar marşı" mahnısını öyrədir. Sınıf 4 qrupa bölünür və müəllim şagirdlərə "İdmançılar marşı" adlı oyunun qaydalarını izah edir.

"İdmançılar marşı" oyununun qaydaları: Müəllim masanın üzərinə içində bir neçə kart olan qutu qoyur. Kartların üzərində idman növlərindən birinin (*çapar, xizək,*

güləş, boks) şəkli təsvir olunub. Hər qrupdan bir nümayəndə növbə ilə qutudan bir kart götürür. Qruplar kartdakı idman növünə görə (dərslük, səh. 15) hərəkətlər edərək mahnıdan bir parçanı ardıcılıqla oxuyurlar (I qrup – I bəndi, II qrup – II bəndi, III və IV qruplar – nəqəratı).

T1 (kiçik qruplarla iş): *"Gənc idmançılar marşı" mahnısının musiqisinə uyğun kartdakı idman növünü hərəkətlərlə təsvir edin.*

"Gənc idmançılar marşı" mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra qrupların icra etdikləri idman hərəkətlərinin marş musiqisi ilə əlaqəsi müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Musa Mirzəyev haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 15). Hər qrupa üzərində açar sözlər (*Musa Mirzəyev, bəstəkar, marş, idman, xarakter, mahnı, milli ruh*) yazılmış iş vərəqi paylanılır.

T2 (kiçik qruplarla iş): *Verilmiş sözlərdən istifadə edib cümlə qurun.*

Sonra qrupların bəstəkar haqqında qurduğu cümlələr dinlənir.

Müəllim "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları"nı (dərslük, səh. 5) şagirdlərin yadına salır və Musa Mirzəyevin "Marş" pyesini səsləndirir. Pyes haqqında təəssüratları dinlənir. 3-cü tapşırığı yerinə yetirmək üçün müəllim şagirdlərə idman yerişini nümayiş etdirir (*sol-sağ, sol-sağ*).

T3 (fərdi iş): *"Marş" pyesinin musiqisinə uyğun addımlayın.*

"Marş" pyesi təkrar səsləndirilir. Sonra şagirdlərin yerinə yetirdikləri hərəkətlərin pyesin musiqisi ilə əlaqəsi müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə dinlədiyiniz hansı marşın sədaları altında idman edərdiniz?*

6-cı dərs

Mövzu: Yürüş marşları

Standart: 1.1.1., 2.1.3., 3.2.2.

Məqsəd:

1. Səid Rüstəmov haqqında qısa məlumat verir.
2. "Vətən" mahnısını xarakterinə uyğun ifa edir.
3. Yürüş marşlarını zərb musiqi alətləri ilə müşayiət edir.

İntegrasiya: F.t.: 2.1.1.

İş forması: kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu: müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, musiqi alətlərində çalma, şaxələndirmə, dərslüklə iş

Resurs: "Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Vətən" mahnısının videoçarxı və ya

səsyazması, zərb musiqi alətlərində marşın ritminin səsyazması, sıra ilə addımlayan uşaqların təsviri olan şəkil, zərb musiqi alətləri (oyuncaq barabanlar), iş vərəqləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə sıra ilə addımlayan uşaqların təsviri olan şəkli yerləşdirir və səsyazmada zərb musiqi alətlərində marşın ritmini səsləndirir. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Dinlədiyiniz səsyazmada hansı musiqi alətlərini tanıdınız? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Niyə yürüş marşlarının ifasında musiqi alətlərindən istifadə olunur? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim "Mahnının ifa qaydaları"nı (dərslük, səh. 5) şagirdlərin yadına salır və vokal məşqi keçirir. Sonra musiqisi Səid Rüstəmov, sözləri Süleyman Rüstəmə məxsus olan "Vətən" mahnısı öyrədilir.

T1 (fərdi iş): "Vətən" mahnısını xarakterinə uyğun ifa edin.

Sonra mahnının marş xarakteri şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və zərb musiqi alətləri (oyuncaq barabanları) paylanılır. (Baraban olmadığı halda şagirdlər çubuq və ya qələmlə masaya zərbələr vura bilərlər).

T2 (fərdi iş): "Vətən" mahnısını barabanlarda müşayiət etməklə yerinizdə addımlayın.

"Vətən" mahnısı təkrar səsləndirilir və mahnının ritminə uyğun barabanda çalınır (giriş hissəsini müəllim tək, 1-ci bənd və nəqəratını isə şagirdlərlə birgə). Sonra tapşırığın icrası zamanı baraban zərbələrinin şagirdlərin yerinə yetirdikləri hərəkətlərə təsiri müzakirə olunur.

Müəllim sinfə Səid Rüstəmov haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 17). Sınıf qruplara bölünür. Hər qrupa mərkəzində Səid Rüstəmov sözləri yazılmış iş vərəqi paylanılır və şəxələndirmə üsulunun qaydaları izah olunur.

T3 (kiçik qruplarla iş): Səid Rüstəmov haqqında məlumatları gülün ləçəklərində qeyd edin.

Sonra bəstəkar haqqında qrupların qeyd etdikləri məlumatlar dinlənilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Yürüş zamanı barabanı hansı musiqi aləti ilə əvəz edərdiniz?*

7-ci dərs

Mövzu:	Təntənəli marşlar
Standart:	2.1.3., 3.2.2.
Məqsəd:	1. "Vətən" mahnısını təntənəli ifa edir. 2. Təntənəli marşları zərb musiqi alətlərində müşayiət edir.
İntegrasiya:	F.t.: 2.1.3.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, musiqi alətlərində çalma, modelləşdirmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), Zəfər paradının videoçarxı, "Vətən" və "Ey Vətən" mahnılarının videoçarxları və ya səsyazmaları, zərb musiqi alətləri, tanıtım lövhələri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim Vətən müharibəsində Qələbəyə həsr olunmuş Zəfər paradının videoçarxını nümayiş etdirir. Sonra sinfə suallarla müraciət edir:

- Zəfər paradında səslənən marşı təntənəli adlandırmaq olar? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Marş musiqisinin təntənəli səslənməsi üçün onu necə ifa etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və musiqisi Üzeyir Hacıbəyliyə, sözləri Səməd Vurğuna məxsus olan "Ey Vətən" mahnısı səsləndirilir. Şagirdlərin əsər haqqında fikirləri dinlənilir. Sınıf kiçik qruplara bölünür.

1-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün müəllim hər qrupa zərb musiqi alətlərini (*nağara, zəng, baraban*) paylayır və şagirdlərin diqqətini sxemə yönəldir (dərslük, səh. 19).

T1 (kiçik qruplarla iş): *"Ey Vətən" mahnısını cədvələ uyğun zərb musiqi alətlərində müşayiət edin.*

"Ey Vətən" mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra şagirdlərin zərb musiqi alətlərində müşayiətinin mahnının xarakterinə təsiri müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə təntənəli marşlar haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 19). Musiqisi Səid Rüstəmov, sözləri Süleyman Rüstəmə məxsus olan "Vətən" mahnısının I bənd və nəqəratı səsləndirilir, mahnının xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənir. "Mahnının ifa qaydaları" şagirdlərin yadına salınır və vokal məşqi keçirilir. Şagirdlərə üzərində Azərbaycanın işğaldan azad edilən rayonlarının adları yazılmış tanıtım lövhələri paylanılır. Sonra müəllim şagirdlərlə birlikdə yürüş edərək sinif otağında "kiçik parad" keçirir.

T2 (kollektiv iş): *Yürüş zamanı Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş rayonlarının adları olan tanıtım lövhələri ilə "Vətən" mahnısını təntənəli oxuyun.*

Sonra mahnının təntənəli ifası şagirdlərlə müzakirə edilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə səslənən musiqi sizdə hansı hisslər yaratdı?*

III BÖLMƏ Rəqs janrı

8-ci dərs

Mövzu:	Əmək rəqsləri
Standart:	1.1.1., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Şəfiqə Axundova haqqında qısa məlumat verir. 2. "Pambığı" Azərbaycan xalq rəqsini və "Üzümlülər" mahnısını xarakterinə uyğun ifa edir.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 1.2.1., F.t.: 4.1.1.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Pambığı" Azərbaycan xalq rəqsinin və "Üzümlülər" mahnısının videoçarxları və ya səsyaşmaları, "Görüş" filmindən bir parça, "Rəqs elementləri" sxemi (dərslik, səh. 20), iş vərəqi.

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

"Görüş" filmindən bir parça nümayiş etdirilir. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Baxdığınız videoçarxda insan nə ilə məşğul idi? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Müxtəlif əmək növlərini rəqsdə necə göstərmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyaları dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə əmək rəqsləri haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 20) verir. Sonra "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. "Pambığı" Azərbaycan xalq rəqsini səsləndirilir və rəqs xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüatları dinlənilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini "Rəqs elementləri" sxemində yönəldir (dərslik, səh. 20) və həmin elementləri öyrədir.

T1 (kollektiv iş): "Pambığı" rəqsini xarakterinə uyğun ifa edin.

"Pambığı" Azərbaycan xalq rəqsini təkrar səsləndirilir. Sonra tapşırığın icrası zamanı şagirdlərin yerinə yetirdikləri rəqs hərəkətləri müzakirə olunur.

Müəllim Şəfiqə Axundova haqqında qısa məlumat verir və şagirdlərin diqqətini bəstəkar haqqında mətnə yönəldir (dərslik, səh. 21). Sonra sinif kiçik qruplara bölünür

və hər qrupa üzərində yazıb, Şəfiqə Axundova, bəstəkar, əsərlər, uşaqlar sözləri yazılmış iş vərəqləri paylanır.

T2 (kiçik qruplarla iş): Verilmiş sözlərdən istifadə edib cümlə qurun.

Sonra qrupların bəstəkar haqqında qurduğu cümlələr dinlənir.

Müəllim "Mahnının ifa qaydaları"nı (dərslük, səh. 5) şagirdlərin yadına salır və vokal məşqi keçirir. Sonra musiqisi Şəfiqə Axundovaya, sözləri Cavad Cavadlıya məxsus olan "Üzümçülər" mahnısı öyrədilir.

T3 (kollektiv və fərdi iş): "Üzümçülər" mahnısını oxuyarkən üzüm yığımını rəqs hərəkətləri ilə göstərin.

"Üzümçülər" mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra mahnının ifası zamanı şagirdlərin yerinə yetirdikləri rəqs hərəkətləri müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Daha hansı əmək növlərini rəqsdə təsvir edərdiniz?*

9-cu dər

Mövzu:	Məzəli rəqslər
Standart:	2.1.3.
Məqsəd:	1. Rəqs hərəkətləri ilə musiqi nümunələrini məzəli xarakterdə göstərir.
İnteqrasiya:	F.t.: 4.1.1.
İş forması:	kollektiv, böyük və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, rəqsetmə, modelləşdirmə, dərslüklə iş
Resurs:	"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Yumoreska" fortepiano pyesi və "Xurcun" Azərbaycan xalq rəqslərinin videoçarxları və ya səsyazmaları, heyvan təsviri olan (dovşan, ayı, şir, tülkü) kartlar

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Lövhdə "məzəli" sözü yazılır. Müəllim *məzəli* sözünün mənasını açıqlayır (*məzəli – gülməli, maraqlı*). Sonra sinfə suallarla müraciət edir:

– Həyatınızda hansı məzəli əhvalat baş verib? (*Şagirdlərin cavabları dinlənir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Məzəli əhvalatı rəqsdə necə təsvir etmək olar? (Şagirdlərin fərziyyələri dinlənir.)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə məzəli rəqslər haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 22). “Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları” (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. “Xurcun” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir və rəqsin xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənir. Sonra müəllim şagirdlərin diqqətini “Məzəli əhvalat” adlı mətnin təsvirlərinə yönəldir (dərslük, səh. 22-23).

“Məzəli əhvalat”

Qızlar bağda meyvə dərib xurcunlarına yığır. Oğlanlar gizlincə boş xurcunlarını qızların dolu xurcunları ilə dəyişir. Qızlardan biri xurcunların dəyişdirilməsini görüb rəfiqələrini çağırır. Qızlar oğlanları rəqsə dəvət edirlər. Oğlanlar xurcunları bir kənara qoyub rəqs edir. Bu zaman üç qız xurcunları təkrar dəyişib rəqsə qoşulur. Sonra oğlanlar xurcunlara yaxınlaşdıqda onların boş olduğunu görür. Hamı bir yerdə bu əhvalata gülüb rəqsə davam edir.

Sınıf iki qrupa (qızlar və oğlanlar) bölünür və müəllim qruplara tapşırığı izah edir.

T1 (böyük qruplarla iş): Şəkillərdəki hadisələrin ardıcılığını rəqs hərəkətləri ilə təsvir edin.

“Xurcun” Azərbaycan xalq rəqsi təkrar səsləndirilir. Sonra tapşırığın icrası zamanı şagirdlərin yerinə yetirdikləri rəqs hərəkətləri müzakirə olunur.

Bəstəkar Musa Mirzəyevin “Yumoreska” pyesi səsləndirilir və əsər haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənir. Sonra müəllim sinfi dörd qrupa bölür və hər qrupa bir heyvanın təsviri olan (*dovşan, ayı, şir, tülkü*) kartlar paylayır.

T2 (kiçik qruplara iş): Kartda təsvir olunan heyvanın “məzəli rəqsi”ni hərəkətlərlə göstərin.

Bəstəkar Musa Mirzəyevin “Yumoreska” pyesi təkrar səsləndirilir. Sonra tapşırığın icrası zamanı qrupların “məzəli rəqsləri” müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Daha hansı məzəli əhvalatı rəqsdə təsvir edərdiniz?*

10-cu dərs

Mövzu:	Qəhrəmani rəqslər
Standart:	2.1.3., 3.1.1.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunələrini qəhrəmani xarakterdə ifa edir. 2. "Sadiq olaq Vətənə" mahnısını müəllimin dirijorluğu ilə oxuyur.
İnteqrasiya:	Azərbaycan d.: 1.2.3., F.t.: 4.1.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, mahnıoxuma, dinləmə, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Sadiq olaq Vətənə" mahnısı və "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, "Rəqs elementləri" sxemi (dərslik, səh. 24)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə yazılmış *mübariz, cəsür, tənəbl, igid, qorxaq, iradəli, qürurlu* sözlərinə şagirdlərin diqqətini yönəldir və sinfə suallarla müraciət edir:

– Bu sözlərdən hansılar qəhrəmanların xarakterinə aiddir? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Qəhrəmani xarakteri rəqsdə necə əks etdirmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə qəhrəmani rəqslər haqqında qısa məlumat verir. "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir və rəqsin xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini "Rəqs elementləri" sxeminə yönəldir (dərslik, səh. 24) və həmin elementləri öyrədir.

T1 (kollektiv iş): "Cəngi" rəqsini xarakterinə uyğun ifa edin.

"Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsi təkrar səsləndirilir. Sonra rəqsin xarakterinə uyğun şagirdlərin yerinə yetirdikləri hərəkətlər müzakirə olunur.

Müəllim "Mahnının ifa qaydaları"nı (dərslük, səh. 5) şagirdlərin yadına salır və vokal məşqi keçirir. Sonra şagirdlərə musiqisi və sözləri Oqtay Zülfüqarova məxsus olan "Sadiq olaq Vətənə" mahnısı öyrədilir.

T2 (kollektiv iş): "Sadiq olaq Vətənə" mahnısını müəllimin dirijorluğu ilə ifadəli oxuyun.

Sonra mahnının xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənilir.

Müəllim qeyd edir ki, mahnıların da sədaları altında rəqs etmək mümkündür. 3-cü tapşırığı yerinə yetirmək üçün şagirdlər mahnının xarakterinə uyğun rəqs hərəkətlərini sərbəst seçə bilirlər.

T3 (kollektiv və fərdi iş): "Sadiq olaq Vətənə" mahnısının xarakterinə uyğun rəqs edin.

"Sadiq olaq Vətənə" mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra şagirdlərin rəqsinin mahnının xarakterinə uyğunluğu müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə səslənən mahnı və rəqsi hansı tədbirlərdə ifa edərdiniz?*

11-ci dərs

Mövzu:	Mahnı, marş, rəqs!
Standart:	1.2.1., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Dinlədiyi musiqi əsərinin janrını müəyyən edir. 2. Mahnı, marş və rəqs nümunələrini xarakterinə uyğun ifa edir.
İntegrasiya:	Azərbaycan d.: 1.2.3., F.t.: 4.1.1.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, mahnıoxuma, dinləmə, rəqsetmə, oyun, dərslüklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Marş" pyesi, "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsi, "Sadiq olaq Vətənə" və Yeni il mövzusunda mahnılarının videoçarxları və ya səsyaşmaları, üzərində <i>mahnı, marş və rəqs</i> sözləri yazılmış üç lövhəcik

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Sınıf bayram əhvali-ruhiyyəsində bəzədilir. Yeni il mövzusunda mahnı səsləndirilir. Müəllim musiqinin sədaları altında şagirdlərə Şaxta babanın məktubunu oxuyur:

"Əziz uşaqlar! Qarşıdan 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı gəlir. Bu münasibətlə sizi şənliyə dəvət edirəm. Şənlikdə oyun keçirək, çalaq, oxuyaq, oynayaq!"

Sonra müəllim sinfə suallarla müraciət edir:

– Bayramlarda səslənən musiqi nümunələri hansı janrlarda olur? (*Şagirdlərin cavabları dinlənir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Mahnı, marş və rəqslərdə bayram əhvali-ruhiyyəsini necə ifadə etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənir.*)

II. Fəaliyyət

"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Sonra sinif kiçik qruplara bölünür. Müəllim "Üç janr" oyununu keçirmək üçün onun qaydalarını izah edir.

"Üç janr" oyununun qaydaları: Hər qrupa üç janra aid musiqi nümunələrini tanıdan kartlar və üzərində *mahnı, marş və rəqs* sözləri yazılmış üç lövhəcik paylanılır. Mahnıdan ("Sadiq olaq Vətənə") bir parça səsləndirilir. Musiqi səsləndikcə qrup üzvləri mahnının adını müəyyən edib ona müvafiq kartı və janrına uyğun lövhəciyi qaldırırlar. Sonra şagirdlər mahnını ifa edirlər. Marş ("Marş", Musa Mirzəyev) və rəqs ("Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsi) janrları ilə əlaqədar oyun bu qayda ilə davam edilir: şagirdlər marş səsləndikcə addımlayır, rəqs səslənəndə isə rəqs edirlər).

T1 (kiçik qruplarla iş): *Dinlədiyiniz musiqi nümunəsinin adını və janrını müəyyənləyindir.*

T2 (kollektiv iş): *Marş musiqisinin sədaları altında addımlayın. Mahnını və rəqsi xarakterinə uyğun ifa edin.*

Sonra musiqi nümunələrinin xarakterinə uyğun ifalar şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ifa olundu? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dinlədiyiniz mahnı, marş və rəqsin daha hansı bayramlarda səslənməsini arzu edərdiniz?*

IV BÖLMƏ Melodiya, ritm, temp

12-ci dərs

Mövzu:	Melodiya və intonasiya
Standart:	1.1.1., 2.1.3., 3.2.1.
Məqsəd:	1. Qəmbər Hüseynli haqqında qısa məlumat verir. 2. "Cücələrım" mahnısını xarakterinə uyğun ifa edir. 3. Notları ardıcılıqla uşaq musiqi alətində çalır.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 2.2.5.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və cütlərlə iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, musiqi alətlərində çalmaq, oyun, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Cücələrım" mahnısının videoçarxı və ya səsyazması, metallofon, kartlar (<i>şıltaq, hirsli, şən, mehriban və qəmli intonasiyaları bildirən sözlər; toyuq və cücə</i>), iş vərəqləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim musiqisi Qəmbər Hüseynliyə, sözləri Tofiq Mütəllibova məxsus olan "Cücələrım" mahnısından kiçik bir parçanı (mahnının birinci sətri) səsləndirir və şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Dinlədiyiniz musiqi parçasına görə cücələr haqqında nə deyə bilərsiniz?
(*Şagirdlərin cavabları dinlənir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqinin kiçik hissəsi nədən danışa bilər? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim sinfə melodiya və intonasiya haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 28) verir. Sonra "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, vokal məşqi keçirilir və "Cücələrım" mahnısı öyrədilir. Müəllim sinfi kiçik qruplara bölür və hər qrupa üzərində (*şıltaq, hirsli, şən, mehriban və qəmli*) intonasiyaları bildirən sözlər yazılmış bir kart paylayır.

T1 (kiçik qruplarla iş): Verilmiş intonasiyaya uyğun "Cücələrım" mahnısının nəqəratını ifa edin.

Sonra fərqli intonasiyaların mahnının xarakterinə təsiri şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Qəmbər Hüseynli haqqında qısa məlumat verir. Sınıf cütlərə bölünür və hər cütə iş vərəqi paylanılır. Müəllim lövhədə bəstəkarın yaradıcılığına aid bir neçə natamam cümlə yazır:

1. *Bəstəkar Qəmbər Hüseynli ..., ..., ... mahnıların müəllifidir.*

2. *... mahnısı ...-dən çox xalqın dilinə tərcümə olunub.*

T2 (cütərlə iş): *Bəstəkar Qəmbər Hüseynliyə aid cümlələri tamamlayın.*

Sonra bəstəkar haqqında yazılan cümlələr dinlənir.

Müəllim notların adlarını şagirdlərin yadına salır. Sınıfın diqqətini "Not evi" şəklinə (dərslük, səh. 29) yönəldir və not sətri haqqında qısa məlumat verir. 3-cü tapşırığı yerinə yetirmək üçün müəllim cütələrə "Toyuq və cücə" oyununun qaydalarını izah edir.

"Toyuq və cücə" oyununun qaydaları: Müəllim hər cütə metallofon uşaq musiqi aləti, iki çubuq, üzərində *toyuq* və *cücə* şəkli olan iki kart paylayır. Şagirdlər öz aralarında metallofonda çalmaq üçün bir çubuq və bir kart seçirlər. Müəllim *toyuq* və *cücə* şəkilləri olan kartları növbə ilə yuxarı qaldırır. Bu zaman şagirdlər dərslükdə verilmiş sxemə və seçdikləri karta görə aşağı (*toyuq*) – "*do, re, mi, fa*" və yuxarı (*cücə*) – "*sol, la, si, do*" səs sırasını metallofonda çalırlar.

T3 (cütərlə iş): *Verilmiş sxemə görə aşağı və yuxarı səs sırasını çalın.*

Sonra şagirdlərin metallofonda çaldığı səs sıralarının *toyuq* və *cücə*nin intonasionaları ilə oxşarlığı müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərslərimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsə ən çox xoşunuza gələn nə idi?*

13-cü dərs

Mövzu:

Musiqi ritmləri

Standart:

1.2.2., 2.1.3., 3.2.2.

Məqsəd:

1. Musiqi əsərlərinin ritmini müəyyən edir.
2. "Qaliblər mahnısı"nın xarakterinə uyğun ifa edir.
3. Musiqi nümunələrini uşaq zərb alətləri ilə müşayiət edir.

İntegrasiya:

İş forması:

kollektiv və fərdi iş

İş üsulu:

müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, musiqi alətlərində çalmaq, uyğunlaşdırma, dərslüklə iş

Resurs:

"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), ürək döyüntüsünün səslənməsi, bir neçə heyvan şəkli (*fil, tısbağa, dovşan, at, sərçə*), çərək və səkkizlik not və pauza uzunluqlarının cədvəli, "Cücələrim", "Qaliblər mahnısı"nın videoçarxları və ya səsyaşmaları, iş vərəqləri, zərb musiqi alətləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim sinfə ürək döyüntüsünü nümayiş edən videoçarx göstərir.

Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Ürək döyüntüsünü əl çalmaqla göstərə bilərsiniz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqinin ritmini necə göstərmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim sinfə ritm və ritmik şəkil haqqında qısa məlumat verir, lövhədən çərək və səkkizlik not və pauza uzunluqlarına aid cədvəli asıb (dərslik, səh. 30) izah edir. "Cücələrım" mahnısından bir parça səsləndirilir. Müəllim mahnının ritmik şəklini əl çalmaqla nümayiş etdirir. Sonra şagirdlər müəllimlə birlikdə mahnının ritmik şəklini əl çalmaqla təkrar edirlər.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Musiqisi Qəmbər Hüseynliyə, sözləri Ələkbər Ziyataya məxsus olan "Qaliblər mahnısı" səsləndirilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini "Qaliblər mahnısı"nın ritmik şəklinə (dərslik, səh. 31) yönəldir və zərb musiqi alətlərini paylayır.

T1 (fərdi və kollektiv iş): "Qaliblər mahnısı"nı ritmik şəklinə görə zərb musiqi alətlərində müşayiət edin.

"Qaliblər mahnısı"nın birinci bəndi səsləndirilir. Sonra mahnının ritmik şəklinin zərb musiqi alətlərində çalmaqla göstərilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərin yadına salınır və vokal məşqi keçirilir. "Qaliblər mahnısı"nın birinci bəndi öyrədilir. Mahnının xarakteri haqqında şagirdlərin təəssüratları dinlənilir.

T2 (fərdi və kollektiv iş): "Qaliblər mahnısı"nın birinci bəndini xarakterinə uyğun oxuyun. Sonra mahnının ritminin xarakteri ilə əlaqəsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsə ritm haqqında yeni nə öyrəndiyiniz?*

14-cü dərs

Mövzu:

Asta, orta və tez templər

Standart:

1.2.2., 3.3.2.

Məqsəd:

1. Musiqi əsərinin tempini müəyyən edir.
2. "Qaliblər mahnısı"nı tempə uyğun oxuyur.

İnteqrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurs:

kollektiv və kiçik qruplarla iş
müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, uyğunlaşdırma, dərsliklə iş
"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları"
(dərslik, səh. 5), "Qaliblər mahnısı"nın, "Məktəbə gedərkən"
pyesinin videoçarxları və ya səsyazmaları, iş vərəqləri, yapışqan,
şəkillər (müxtəlif xarakterləri bildirən simalar)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Lövhədə "Sürət növləri: asta, orta (mülayim), tez" sözləri yazılır. Musiqisi Qəmbər Hüseynliyə, sözləri Ələkbər Ziyataya məxsus olan "Qaliblər mahnısı"nın I bəndi səsləndirilir. Sonra müəllim sinfə suallarla müraciət edir:

– Dinlədiyiniz mahnı hansı sürətdə ifa olundu? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Temp musiqinin xarakterinə necə təsir edir? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim sinfə temp haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 32). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərin yadına salınır və vokal məşqi keçirilir. Sonra "Qaliblər mahnısı"nın orta tempdə olması qeyd olunur.

T1 (kollektiv iş): "Qaliblər mahnısı"nı orta tempdə oxuyun.

Sonra tempin mahnının xarakterinə təsiri şagirdlərlə müzakirə olunur.

Sınıf kiçik qruplara bölünür. Hər qrupa üzərində 3 sütunda *asta, orta, tez* sözləri yazılmış iş vərəqləri və *şən, qəmli, hirsli, təəccüb, ciddi* xarakterləri bildirən simaların şəkilləri və yapışqan paylanılır.

Temp	Asta	Orta	Tez
Xarakter	?	?	?

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Qəmbər Hüseynlinin "Uşaq albomu"nda olan "Məktəbə gedərkən" pyesindən bir parça əvvəl orta (öz tempində), sonra isə asta və tez templərdə səsləndirilir.

T2 (kiçik qruplarla iş): "Məktəbə gedərkən" pyesinin müxtəlif templərdə ifasına uyğun simanı seçib müvafiq sütunda yerləşdirin.

Sonra tempin musiqinin xarakterinə təsiri müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü darsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Hansı tempdə musiqi əsərləri daha çox xoşunuza gəlir?*

V BÖLMƏ *Lad, ölçü, dinamika*

15-ci dərs

Mövzu:	Major ladı
Standart:	1.1.1., 2.1.1., 3.3.1.
Məqsəd:	1. Fikrət Əmirov haqqında qısa məlumat verir. 2. Musiqi əsərinin emosional xarakterini müəyyən edir. 3. "Qatar" mahnısını major ladının əhvali-ruhiyyəsinə uyğun ifa edir.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 1.2.1.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, şəxələndirmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Qatar" mahnısının video-çarxı və ya səsyazması, "Cırtan" Azərbaycan cizgi filmindən bir parça, iş vərəqləri, kartlar (<i>şən</i> və <i>qəmli</i> simalar; <i>gümrah</i> , <i>təntənəli</i> və <i>oynaq</i> sözləri)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

"Cırtan" Azərbaycan cizgi filmindən bir parça nümayiş olunur.

Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

– Dinlədiyiniz musiqinin əhvali-ruhiyyəsi necə idi? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Musiqinin əhvali-ruhiyyəsi nədən asılı ola bilər? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə lad və major ladı haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 34) verilir. Müəllim major ladını "la" hecası ilə oxuyur və ya səsləndirir. Sonra "Musiqi əsərlərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, musiqisi Fikrət Əmirova, sözləri Zeynal Cabbarzadəyə məxsus olan "Qatar" mahnısı səsləndirilir. Şagirdlərə bir üzündə *şən*, o biri üzündə isə *qəmli* simanın təsviri olan kart paylanılır (dərslik, səh. 35).

T1 (fərdi iş): "Qatar" mahnısının əhvali-ruhiyyəsinə görə kartdakı simanı seçin.

Sonra şagirdlərin seçimi dinlənilir və musiqinin dinləyicinin hisslərinə təsiri müzakirə olunur. Müzakirə zamanı "Qatar" mahnısının major ladında yazılması söylənilir.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi (major ladını "la" hecası ilə) keçirilir, "Qatar" mahnısı öyrədilir.

T2 (kiçik qruplarla iş): "Qatar" mahnısını xarakterinə uyğun oxuyun.

Sonra major ladında yazılmış musiqinin şən əhvali-ruhiyyədə ifası müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərə Fikrət Əmirov haqqında qısa məlumat (dərslük, səh. 35) verir. Hər qrupa mərkəzində *Fikrət Əmirov* sözləri yazılmış iş vərəqi paylanılır və şəxələndirmə üsulunun qaydaları şagirdlərə xatırladılır.

T3 (kiçik qruplarla iş): *Fikrət Əmirov haqqında bildiklərinizi cərçivələrdə qeyd edin.*

Sonra qrupların bəstəkar haqqında fikirləri dinlənilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Təbiətin hansı hadisəsini major ladında ifadə edərdiniz?*

16-cı dərs

Mövzu:

Minor ladı

Standart:

1.1.3., 2.1.1., 3.3.1.

Məqsəd:

1. "Qatar" və "Quşlar" mahnıları haqqında qısa məlumat verir.
2. Musiqi nümunələrini emosional xarakterinə uyğun ifa edir.
3. "Quşlar" mahnısını minor ladının əhvali-ruhiyyəsinə uyğun oxuyur.

İnteqrasiya:

Azərbaycan: 1.2.1.

İş forması:

kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu:

müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, Venn diaqramı, dərslüklə iş

Resurs:

"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Laylay", "Qatar" və "Quşlar" mahnılarının video-çarxları və ya səsyazmaları, iş vərəqləri, kartlar (şən və qəmli simalar, *sakit, fikirli və küskün* sözləri)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" şagirdlərə xatırladılır. Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Teymur Elçinə məxsus olan "Laylay" mahnısı səsləndirilir. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Dinlədiyiniz musiqi major ladında yazılıb? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqi əsərinin ladını necə müəyyən etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə minor ladı haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 36) verilir. Müəllim minor ladını "la" hecası ilə oxuyur və ya səsləndirir. Sonra "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi (minor ladını "la" hecası ilə) keçirilir. Musiqisi Fikrət Əmirova, sözləri Zeynal Cabbarzadəyə məxsus olan "Quşlar" mahnısı öyrədilir. Şagirdlərə bir üzündə *şən* sima və *major* sözü, o biri üzündə isə *qəmli* sima və *minor* sözü olan kart paylanılır (dərslik, səh. 37).

T1 (fərdi iş): "Quşlar" mahnısının əhvali-ruhiyyəsinə görə kartdakı simanı seçin.

Sonra şagirdlərin seçimi müzakirə olunur və əhvali-ruhiyyəsinə görə "Quşlar" mahnısının minor ladında yazılması söylənir.

Müəllim sinfi 3 qrupa bölür. Hər qrupa üzərində bir əhvali-ruhiyyəni bildirən söz, ifa edəcəyi bənd və nəqəratın mətni yazılmış kart paylanılır: *sakit*, I bənd və nəqərat; *fikirli*, II bənd və nəqərat; *küskün*, III bənd və nəqərat.

T2 (kiçik qruplarla iş): Kartda verilmiş əhvali-ruhiyyə ilə "Quşlar" mahnısını oxuyun.

Sonra musiqinin minor əhvali-ruhiyyəsinə görə ladının müəyyən edilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim şagirdlərin diqqətini "Ladın növləri" sxeminə (dərslik, səh. 36) yönəldir. Hər qrupa üzərində *Venn diaqramı* çəkilmiş iş vərəqi paylanılır və həmin üsulun qaydaları şagirdlərə izah edilir.

T3 (kiçik qruplarla iş): "Quşlar" və "Qatar" mahnılarını müqayisə edin.

Sonra qrupların cavabları müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə səslənən mahnı sizdə hansı hisslər yaratdı?*

17-ci dərs

Mövzu:	Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və"
Standart:	1.2.2., 2.1.3., 3.3.3.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunəsinin ölçüsünü müəyyən edir. 2. "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsini xarakterinə uyğun ifa edir. 3. Öz ifasına 2/4 ölçüsündə dirijorluq edir.
İntegrasiya:	_____
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Quşlar" mahnısının, "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, ölçmə vasitələri (<i>tərazi, metrə, xətkəş, menzurka</i>), kartlar (<i>vurğulu səsa əl çalmaq, vurğusuz səsa yumruqları bir-birinə vurmaq</i>), "Rəqs elementləri" sxemi (dərslik, səh. 39)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Sinfə müxtəlif ölçmə vasitələri (*tərazi, metrə, xətkəş, menzurka*) nümayiş olunur. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Gördüyünüz vasitələrlə nəyi ölçmək olar? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqidə ölçünü necə göstərmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə musiqidə ölçü haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 38) verilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini "Bir və, iki və" (2/4) dirijorluq sxeminə (dərslik, səh. 38) yönəldir və ölçüyə uyğun dirijorluq hərəkətlərini nümayiş etdirir. Musiqisi Fikrət Əmirova, sözləri Zeynal Cabbarzadəyə məxsus olan "Quşlar" mahnısının həmin ölçüdə yazılması qeyd edilir. Sonra "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir.

T1 (kollektiv və fərdi iş): "Quşlar" mahnısını dirijorluq edərək oxuyun.

"Quşlar" mahnısı ifa olunur. Sonra mahnının ölçüsünün şagirdlərin dirijorluq hərəkətləri ilə göstərilməsi müzakirə olunur.

Müəllim 2-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün şagirdlərin diqqətini kartlara yönəldir (dərslük, səh. 39) və onu izah edir: musiqi səslənəndə onun vurğulu səslərində əl çalmalı, vurğusuz səslərində isə yumruqları bir-birinə vurulmalıdır.

T2 (fərdi iş): "Quşlar" mahnısında vurğulu və vurğusuz səsləri kartlarda verilmiş hərəkətlərlə göstərin.

Sonra mahnının ölçüsünü müəyyən edən vurğulu və vurğusuz səslər şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsindən bir parça səsləndirilir və rəqsin ölçüsü ("bir və, iki və") yazılması qeyd edilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini "Yallı" rəqsinin "Rəqs elementləri" sxeminə yönəldir.

T3 (kollektiv iş): "Yallı" rəqsini xarakterinə uyğun ifa edin.

Sonra şagirdlərin icra etdikləri hərəkətlərin rəqsin ölçüsünə uyğunluğu müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri səsləndirildi? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərstdə sizin üçün maraqlı olan nə idi?*

18-ci dərs

Mövzu:

Musiqi ölçüsü: "Bir və, iki və, üç və"

Standart:

1.2.2., 2.1.2., 3.3.3.

Məqsəd:

1. Musiqi nümunəsinin ölçüsünü müəyyən edir.
2. Pyesin melodiyasına əl çalmaqla ritm tutur.
3. Öz ifasına 3/4 ölçüsündə dirijorluq edir.

İnteqrasiya:

İş forması:

kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu:

müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, dirijorluq, uyğunlaşdırma, ritmika, dərslüklə iş

Resurs:

"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Quzum" Azərbaycan xalq mahnısı və "Qərənfil" mahnısının videoçarxları və ya səsyazmaları, "Quzum" Azərbaycan xalq mahnısının ritmik şəkli, iş vərəqləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Lövhədə "İdman" mahnısının I bəndi doğru (*Kim sevir sə idmanı, bir, iki, üç, dörd, Poladdan olar canı bir, iki, üç, dörd*) və səhv (*Kim sevir sə idmanın növlərini, bir, iki, üç, dörd, Poladdan bərk olar canı, bir, iki, üç, dörd, beş*) variantlarda yazılır. Mahnının melodiyası səsləndirilir və şagirdlərlə müəllim birgə musiqi sədaları altında lövhədə yazılmış hər iki variantı oxuyurlar. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Hansı variant musiqinin ölçüsünə uyğun gəldi? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqidə ölçü niyə lazımdır? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə musiqidə fərqli ölçü ("Bir və, iki və. üç və") haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 40) verilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini (3/4) dirijorluq sxeminə (dərslik, səh. 40) yönəldir və ölçüyə uyğun dirijorluq hərəkətlərini nümayiş etdirir. Sonra "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Musiqisi Səid Rüstəmov, sözləri Mirmehdi Seyidzadəyə məxsus olan "Qərənfil" mahnısı öyrədilir. Sonra mahnının həmin ölçüdə yazılması qeyd edilir.

T1 (kollektiv və fərdi iş): "Qərənfil" mahnısını dirijorluq edərək oxuyun.

Sonra musiqi ölçüsü ilə mahnının dəqiq ifası arasında əlaqə şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim sinfi kiçik qruplara bölür və 2-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün şagirdlərin diqqətini kartlara yönəldir (dərslik, səh. 41). "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və "Quzum" Azərbaycan xalq mahnısının melodiyasından bir parça səsləndirilir.

Müəllim ritmi anlayışını və not uzunluqlarını (dərslik, səh. 30) şagirdlərə xatırladır və onların diqqətini "Quzum" Azərbaycan xalq mahnısının ritmik şəklinə yönəldir (dərslik, səh. 41).

T2 (kollektiv iş): "Quzum" mahnısını kartlarda verilmiş hərəkətlərlə müşayiət edin.

"Quzum" Azərbaycan xalq mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra "Quzum" Azərbaycan xalq mahnısının vurğulu səslərə görə hansı ölçüdə yazılması şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsə ölçü haqqında yeni nə öyrəndiyiniz?*

19-cu dərs

Mövzu:	Səsin gücü – dinamika
Standart:	2.1.3., 3.3.1.
Məqsəd:	1. "Novruzu" rəqsini xarakterinə uyğun ifa edir. 2. "Qırmızı şar" mahnısını dinamik çalarlara riayət etməklə oxuyur.
İnteqrasiya:	_____
İş forması:	kollektiv iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, uyğunlaşdırma, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Novruzu" Azərbaycan xalq rəqsinin və "Qırmızı şar" mahnısının videoçarxları və ya səsyazmaları, dinamik çalarlar (<i>f</i> , <i>p</i>) yazılmış kartlar, şəkillər (1 – dağın başında oğlan və ətəyində dayanan qız; 2 – həyətdə söhbət edən oğlan və qız; 3 – masa arxasında pıçıldaşan oğlan və qız), "Rəqs elementləri" sxemi (dərslik, səh. 43)

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Lövhdə üç şəkil asılır: 1) dağın başında oğlan və ətəyində dayanan qız; 2) həyətdə söhbət edən iki qız; 3) masa arxasında pıçıldaşan iki oğlan. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

– Şəkillərdəki uşaqlar bir-birini eşitmək üçün hansı səs gücü ilə danışmalıdırlar? (*Şagirdlərin cavabları dinlənir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Səsin gücü ilə musiqidə nəyi göstərmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə səsin gücü – dinamika və dinamik çalarlar haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 42). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Sonra musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Cahangir Məmmədova məxsus olan "Qırmızı şar" mahnısı öyrədilir.

T1 (kollektiv iş): "Qırmızı şar" mahnısını oxuyarkən nəqəratı kartda göstərilən dinamik çalarlarla ifa edin.

Nəqərat

Şarım qalxdı havaya,
Salam apardı Aya.
Şarım qalxdı havaya,
Salam apardı Aya.

f – forte

p – piano

Sonra mahnıda əks olunan hadisənin dinamik çalarlarla göstərilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

“Musiqi əsərlərinin dinləmə qaydaları” (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. “Novruz” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir və onun dinamik çalarları haqqında şagirdlərin fikirləri dinlənilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini “Rəqs elementləri” sxemində yönəldir (dərslük, səh. 43) və həmin elementləri öyrədir.

T2 (kollektiv iş): “Novruz” rəqsini xarakterinə uyğun ifa edin.

“Novruz” Azərbaycan xalq rəqsi təkrar səsləndirilir. Sonra rəqsin xarakterinin dinamik çalarlarla göstərilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdəki əhvali-ruhiyyənizi hansı dinamik çalara bənzədərdiniz?*

20-ci dərs

Mövzu:	Musiqi dili
Standart:	1.1.3., 2.1.3., 3.2.1.
Məqsəd:	1. Mahnıların musiqi ifadə vasitələri haqqında məlumat verir. 2. Musiqi nümunələrini xarakterinə uyğun ifa edir. 3. Notları ardıcılıqla uşaq musiqi alətində çalır.
İnteqrasiya:	_____
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və cütlərlə iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, musiqi alətlərində çalma, rəqsetmə, konseptual cədvəl, dərslüklə iş
Resurs:	“Mahnının ifa qaydaları” (dərslük, səh. 5), “Qırmızı şar” mahnısının və “Novruz” Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, metallofonlar, iş vərəqi, Novruz çərşənbələrinin təsviri olan kartlar
Dərsin gedişi:	

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə *Söz qurtaran yerdə musiqi danışır* ifadəsini yazır. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Lövhədəki ifadəni necə izah edərdiniz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqi necə “danışa” bilər? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə musiqi dili haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 44). Şagirdlərin diqqəti musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri Cahangir Məmmədova məxsus olan "Qırmızı şar" mahnısının melodik xəttinə yönəldilir (dərslik, səh. 44). Sonra müəllim hər cütə metallofon uşaq musiqi aləti və iki çubuq paylayır (hər şagirdə bir çubuq). Cütün bir üzvü aşağı səs sırasının notlarını (*fa, mi, re, re*) 2 dəfə, cütün digər üzvü isə aşağı və yuxarı səs sırasının notlarını (*fa, mi, re, re və fa, sol, lya, lya*) metallofonda sxemə uyğun çalır (dərslik, səh. 44).

T1 (cütlərlə iş): *Sxemə görə "Qırmızı şar" mahnısının melodiyasını metallofonda çalın.*

"Qırmızı şar" mahnısının I bəndi səsləndirilir. Sonra mahnının sözləri ilə melodiyanın istiqaməti arasında əlaqə şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirir. "Qırmızı şar" mahnısı ifa olunur. Sınıf kiçik qruplara bölünür və hər qrupa üzərində konseptual cədvəl olan iş vərəqi paylanılır. Müəllim konseptual cədvəllə işləmə qaydasını şagirdlərə izah edir (dərslik, səh. 45).

Musiqi əsərinin adı	Melodiya	Ritm	Temp	Lad	Ölçü (dirijorluq sxemina əsasən)	Dinamik çalarlar
"Qırmızı şar"	enən	oynaq	orta	?	?	?

T2 (kiçik qruplarla iş): *"Cədvəli tamamlayın.*

Müəllim hər qrupa üzərində bir çərşənbə (*Su çərşənbəsi, Od çərşənbəsi, Yel çərşənbəsi, Torpaq çərşənbəsi*) adı yazılmış kartlar paylayır.

T3 (kiçik qruplarla iş): *"Novruz" rəqsini ifa edərək kartlarda verilmiş Novruz çərşənbələrinin təsvirini hərəkətlərlə göstərin.*

"Novruz" Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir. Sonra hərəkətlərlə rəqsin xarakterinin ifadəsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə sizə maraqlı olan nə idi?*

VI BÖLMƏ Musiqidə məzmun və forma

21-ci dərs

Mövzu:	Musiqidə məzmun
Standart:	1.1.2., 2.1.1., 3.3.2.
Məqsəd:	1. Dinlədiyi musiqi nümunələrinin müəllifini müəyyən edir. 2. Musiqi əsərinin məzmunu haqqında danışır. 3. "Zəfər bizimdir" mahnısını ritm və tempinə uyğun oxuyur.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 1.2.1.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, konseptual cədvəl, ritmika, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Ballada" pyesinin, "Zəfər bizimdir" mahnısının və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin videoçarxları və ya səsyaşmaları, iş vərəqləri, musiqi ifadə vasitələrinin (<i>Melodiya, Ritm, Temp, Ölçü, Lad və Dinamika</i>) şərti şəkilləri

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə musiqi ifadə vasitələrinin (*Melodiya, Ritm, Temp, Ölçü, Lad və Dinamika*) şərti şəkillərini asır və hər şəklın altında onun adını yazır. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Musiqi ifadə vasitələri haqqında nə bilirsiniz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqi əsəri ifadə vasitələrinin köməyi ilə nədən danışa bilər? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə musiqinin məzmunu haqqında qısa məlumat (dərslik, səh. 46) verilir və şagirdlərin diqqəti musiqi ifadə vasitələrinə aid cədvələ (dərslik, səh. 46) yönəldilir.

Müəllim lövhədə konseptual cədvəl çəkir: 8 sütun (müəlliflərin adları, melodiya, ritm, temp, lad, ölçü, dinamik çalarlar, məzmun) və 3 sətir. "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Musiqisi Şəfiqə Axundovaya, sözləri Abdulla Şaiqə məxsus olan "Zəfər bizimdir" mahnısının I bənd və nəqəratı səsləndirilir, lövhədəki cədvələ mahnının musiqi ifadə vasitələrinə aid məlumatlar qeyd edilir (dərslik, səh. 47).

Müəlliflərin adları	Melodiya	Ritm	Temp	Lad	Ölçü (dirijorluq sxemində əsasən)	Dinamik çalarlar	Məzmun
Şəfiqə Axundova, Abdulla Şaiq	qalxan	marş	orta	minor	"bir və, iki və"	forte	?

Sonra sinif kiçik qruplara bölünür. Qruplara üzərində "Zəfər bizimdir" mahnısına aid cədvəli olan (dərslik, səh. 47) iş vərəqi paylanılır.

T1 (kiçik qruplarla iş): "Zəfər bizimdir" mahnısının məzmunu haqqında fikirlərinizi cədvələ yazın.

"Zəfər bizimdir" mahnısı təkrar səsləndirilir. Sonra qrupların yazdığı mətnlər dinlənilir, mahnının məzmunu haqqında sinfin ümumi fikri lövhədəki cədvəlin *Məzmun* sütununda qeyd edilir və musiqi ifadə vasitələri ilə uyğunluğu şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, vokal məşqi keçirilir və "Zəfər bizimdir" mahnısı öyrədilir.

T2 (kollektiv iş): *Ritminə uyğun addımlamaqla "Zəfər bizimdir" mahnısını ifadəli oxuyun.*

Sonra "Zəfər bizimdir" mahnısının ifası şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim hər qrupa üzərində konseptual cədvəl olan iş vərəqi paylayır.

Musiqi əsərinin adı	Müəlliflərin adları	Melodiya	Ritm	Temp	Lad	Ölçü	Dinamik çalarlar	Məzmun
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni								

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni (musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin, sözləri Əhməd Cavadın) ifa olunur.

T3 (kiçik qruplarla iş): *Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnində aid məlumatları cədvəldə qeyd edin.*

Sonra qrupların Himnə aid qeydləri dinlənilir, sinfin ümumi fikri lövhədəki cədvəlin 3-cü sətrinə əlavə edilir və müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? "Qarabağ Azərbaycandır!" adlı musiqi əsəri yazsaydınız, hansı musiqi ifadə vasitələrini seçərdiniz?*

22-ci dərs

Mövzu:	Musiqi obrazları
Standart:	2.1.3., 3.1.2.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərində olan obrazları xarakterlərinə uyğun ifa edir. 2. "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısını kanon şəklində oxuyur.
İntegrasiya:	_____
İş forması:	kollektiv, böyük qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, rəqsetmə, oyun, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları", "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının və "Şəlalə" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, marş ritminin, uşaq ağlamasının, quşların civiltisinin, küləyin viyılısının səsyazmaları

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim müxtəlif səsləri (marş ritmini, uşaq ağlamasını, quşların civiltisini, küləyin viyılısını) səsləndirir. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

– Dinlədiyiniz səslərə görə hansı surətləri təsəvvür etdiniz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Musiqidə obrazları necə müəyyən etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim musiqi obrazı (surəti) haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 48). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Musiqisi və sözləri Oqtay Zülfüqarova məxsus olan "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısı öyrədilir.

T1 (fərdi iş): "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısında olan obrazları sadalayın.

Sonra mahnının sözlərinə görə onun musiqi obrazlarının müəyyən edilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim kanon haqqında məlumat verir (lüğət, dərslik səh. 48). Sonra şagirdlərin diqqətini dərslikdəki kanonun sxeminə (dərslik, səh. 48) yönəldib onun ifa qaydasını izah edir. "Hərəkətli kanon" oyununu həyata keçirmək üçün şagirdlər qaydalarla tanış olurlar.

“Hərəkətli kanon” oyununun qaydaları: Sinif iki qrupa bölünür: böyük qrup (1-ci səs) və kiçik qrup (2-ci səs). Hər qrup bir dairə yaradır və iç-içə iki dairədə düzülür. (*Kanon 2-səsli olduğu üçün oyun iştirakçıları iki qrupa bölünür*). Qrup üzvləri əl-ələ tutub dairədə hərəkət edərək mahnını oxuyurlar: böyük qrup *p*, kiçik qrup *f* dinamik çaları ilə. Hər “dairə” yalnız öz ifası zamanı hərəkət etməyə başlayır. Oyunda uşaqlar bir-birini dinləməli və musiqinin ritminə uyğun hərəkət etməlidirlər.

Qeyd. Müəllim hərəkətə başlama anında hər “dairəyə” kömək edir.

T2 (böyük qruplarla iş): “Nənəm evdə qalıb tək” mahnısını *f* və *p* dinamik çaları ilə kanon ifa edin.

Sonra dinamik çalarlara görə mahnıdakı musiqi obrazlarının xarakterinin müəyyən edilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

“Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları” (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və “Şəlalə” Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir. Müəllim şagirdlərin diqqətini “Şəlalə” mətninə yönəldir (dərslük, səh. 49).

“Şəlalə”

Təbiətin gözəl bir yerində, hündür dağların arasından şəlalə axırdı. Yaxın kəndlər şəlalənin suyundan istifadə edirdilər. Uşaqlar şəlaləyə tez-tez gedirdi. Onlar şəlalənin yaxınlığında oynayıb rəqs edir, evlərinə gedəndə isə səhənglərində su aparırdılar. Çünki su həyatdır!

T3 (kollektiv iş): Mətndəki obrazları rəqs hərəkətləri ilə təsvir edin.

“Şəlalə” rəqsi təkrar səsləndirilir. Sonra verilmiş mətnə görə rəqsin musiqi obrazlarının müəyyən edilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Musiqi obrazlarını müəyyən etmək üçün sizə hansı üsul daha asan oldu?*

23-cü dərs

Mövzu: Birhissəli musiqi əsərləri

Standart: 1.2.3., 3.3.2.

Məqsəd:

1. Musiqi əsərinin birhissəli quruluşunu müəyyən edir.
2. “Nənəm evdə qalıb tək” mahnısını ritminə və tempinə uyğun oxuyur.

İntegrasiya: Azərb. d.: 1.2.1.

İş forması:

İş üsulu:

Resurs:

kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, konseptual cədvəl, dərsliklə iş "Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının videoçarxı və ya səsyazması, iş vərəqləri, balıq, top və qayığın təsviri olan şəkillər

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə balıq, top və qayığın təsviri olan şəkillər asır. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edir:

– Şəkillərdəki əşyalar quruluşuna görə nəçə hissədən ibarətdir? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Birhissəli quruluşu musiqidə neçə müəyyən etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim musiqi quruluşu və birhissəli forma haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 50). "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Müəllim musiqisi və sözləri Oqtay Zülfüqarova məxsus olan "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının bir bəndinin melodiyasını (sözsüz) səsləndirir.

T1 (fərdi iş): Dinlədiyiniz melodiya görə "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının hansı bəndinin olduğunu müəyyən edin: a) Birinci bənd b) İkinci bənd c) Birinci və ikinci bənd

Sonra iki bəndli "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının birhissəli quruluşda olması şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim lövhədə konseptual cədvəl (dərslik, səh. 51) çəkir: 4 sütun (mahnının bəndi, melodiya, ritm, temp) və 3 sətir.

"Nənəm evdə qalıb tək" mahnısı	Melodiya	Ritm	Temp
I bənd			
II bənd			

Sınıf kiçik qruplara bölünür və hər qrupa üzərində cədvəl olan iş vərəqi paylanılır. Müəllim cədvəllə iş üsulunu şagirdlərə izah edir: iş vərəqində qruplar mahnının melodiyası, ritm və tempinə aid məlumatları müvafiq sütunda qeyd etməlidirlər.

T2 (kiçik qruplarla iş): Cədvəli doldurun.

Sonra birhissəli quruluşda olan "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının hər iki bəndinin melodiyası, ritm və tempin dəyişilməməsi şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, vokal məşqi keçirilir və "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısı ifa olunur.

T3 (kollektiv iş): "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısını ritminə və tempinə uyğun oxuyun.

Sonra mahnının hər iki bəndinin eyni xarakterdə olması şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

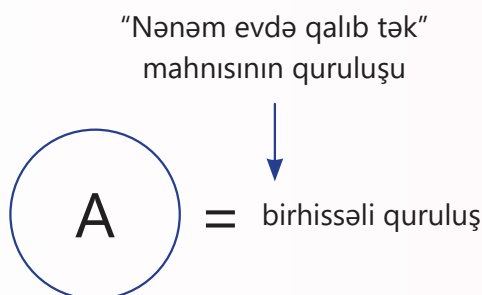
Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı mahnı səsləndi? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə iştirakınızı necə qiymətləndirərdiniz?*

24-cü dərs

Mövzu:	İkihissəli musiqi əsərləri
Standart:	1.2.3., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərinin ikihissəli quruluşunu müəyyən edir. 2. Musiqi nümunələrini xarakterinə görə ifa edir.
İntegrasiya:	Azərbaycan: 1.2.1.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, konseptual cədvəl, dərslüklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), "Çal, oyna!" mahnısının videoçarxı və ya səsyazması, ikihissəli quruluşuna aid plakat, iş vərəqləri
Dərsin gedişi:	

I. Motivasiya

Lövhədə "Nənəm evdə qalıb tək" mahnısının quruluşunun sxemi asılır.

Sonra şagirdlərə suallarla müraciət edilir:

– Mahnının birhissəli quruluşda olduğunu necə müəyyənləşdirdik? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)

– **Tədqiqat sualı:** Musiqidə ikihissəli quruluşu necə müəyyən etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim ikihissəli forma haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 52) və quruluşun sxemini (**AB**) lövhədən asır. Sonra dairə və kvadrat təsviri olan plakatın izahını verir: dairə (**A** – I hissə) və kvadrat (**B** – II hissə). "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, "Çal, oyna!" Azərbaycan xalq mahnısının I bənd və nəqəratı səsləndirilir. Bu zaman müəllim mahnının hissələrinin dəyişilməsini bildirmək üçün plakatdakı müvafiq həndəsi formaları göstərir. Sonra lövhədə konseptual cədvəl (dərslük, səh. 52) çəkir: 5 sütun (mahnının hissəsi, melodiya, ritm, temp, ölçü) və 3 sətir.

"Çal, oyna!" mahnısı	Melodiya	Ritm	Temp	Ölçü (dirijorluq sxeminə əsasən)
I hissə				
II hissə				

Sınıf kiçik qruplara bölünür və hər qrupa üzərində cədvəl olan iş vərəqi paylanılır.

T1 (kiçik qruplarla iş): *Cədvəli doldurun.*

Sonra ikihissəli quruluşda olan "Çal, oyna!" mahnısının hər iki hissəsinin melodiyası, ritm, temp və ölçünün dəyişilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur. Müzakirə zamanı mahnının bir hissəsi *bənd*, o biri hissəsi *nəqərat* adlanması qeyd edilir.

Müəllim Azərbaycan xalq mahnıları haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 53). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, vokal məşqi keçirilir və "Çal, oyna!" mahnısı öyrədilir.

T2 (kollektiv iş): *"Çal, oyna!" mahnısının hissələrini xarakterinə uyğun ifa edin.*

Sonra mahnının hər iki hissəsinin (bənd və nəqəratının) fərqli xarakterdə olması şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərşimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? İki hissəli formada yazılan mahnılardan hansını daha çox bəyəndiniz?*

25-ci dərs

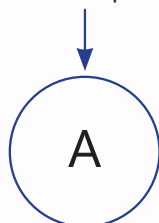
Mövzu:	Üçhissəli musiqi əsərləri
Standart:	1.2.3., 3.2.3.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərinin üçhissəli quruluşunu müəyyən edir. 2. Musiqi nümunələrini xarakterinə görə ifa edir.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 1.2.1.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla, cütlərlə və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, konseptual cədvəl, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Çal, oyna!" mahnısının və "Marş" pyesinin videoçarxları və ya səsyazmaları, bir və ikihissəli quruluşuna aid plakat, iş vərəqləri

Dərsin gedişi:

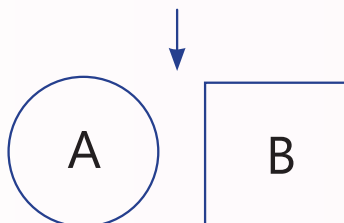
I. Motivasiya

Lövhədə "Nənəm evdə qalıb tək" və "Çal, oyna!" mahnılarının quruluş sxemləri asılır.

"Nənəm evdə qalıb tək"
mahnısının quruluşu

"Çal, oyna!" mahnısı

Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Verilmiş sxemlər hansı musiqi quruluşuna aiddir? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Musiqidə üçhissəli quruluşu necə müəyyən etmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Müəllim üçhissəli forma haqqında qısa məlumat verir (dərslik, səh. 54) və quruluşun sxemini (**ABA**) lövhədən asır. Sınıf kiçik qruplara bölünür və hər qrupa üzərində cədvəl olan (dərslik, səh. 54) iş vərəqi paylanır. Cədvəl 6 sütun (xarakter, melodiya, ritm, temp, ölçü) və 3 sətirdən ("Marş" pyesi, dəyişilir, dəyişilmir) ibarətdir.

Üçhissəli musiqi
əsərlərinin sxemi

"Marş" pyesi	Xarakter	Melodiya	Ritm	Temp	Ölçü (dirijorluq sxeminə əsasən)
dəyişilir					
dəyişilmir					

T1 (kiçik qruplarla iş): Cədvəli doldurun.

Sonra qrupların qeydləri dinlənilir və müşahidə olunan dəyişikliklər müzakirə edilir.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin "Marş" pyesi səsləndirilir. Sonra pyesin yalnız melodiyaşının dəyişilməsi şagirdlərlə müzakirə olunur. Müzakirə zamanı pyesin üçhissəli quruluşda yazıldığı qeyd olunur.

Müəllim 2-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün şagirdlərin diqqətini "Marş" pyesinin ikihissəli ölçüsünə və onun müşayiət sxeminə (dərslük, səh. 55) yönəldir. Pyesin ikihissəli ölçüsünə görə I və III hissələrini "bir" sayına nağara zərb alətində vurulmalı, II hissənin isə hər "bir" və "iki" sayına əl çalınmalı olduğunu bildirir. İzahatdan sonra sinfə uşaq zərb musiqi alətləri paylanılır.

T2 (fərdi və kollektiv iş): "Marş" pyesini dinləyərkən hissələrinin ritmini sxemdə verilmiş üsullarla göstərin.

"Marş" pyesi təkrar səsləndirilir. Sonra musiqinin quruluşunu müşayiətin vasitəsi ilə müəyyən edilməsi imkanı şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır, vokal məşqi keçirilir və "Çal, oyna!" Azərbaycan xalq mahnısı ifa olunur.

Müəllim sinfi cütlərə bölür və hər cütə üzərində birhissəli, ikihissəli, üçhissəli yazılmış 3 kart paylayır. "Çal, oyna!" mahnısı müxtəlif quruluşlarda ardıcılıqla səsləndirilir: I dəfə mahnının tək nəqəratı, II dəfə nəqərat, bənd və yenə nəqərat, III dəfə isə bənd və nəqərat. Mahnıdan parçalar müxtəlif variantlarda səsləndikdən sonra cütlər ardıcılıqla həmin variantın quruluşunu təyin edərək ona uyğun kartları qaldırır.

T3 (cütlərdə iş): Dinlədiyiniz musiqi parçalarının quruluşunu müəyyən edin.

Sonra musiqinin quruluşunun müəyyən olunması yolları şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dərsdə sizə maraqlı olan nə idi?*

VI BÖLMƏ Konsert zalında

26-ci dərs

Mövzu:	Bəstəkar – ifaçı – dinləyici
Standart:	2.1.1., 3.1.2.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərinin emosional məzmunu haqqında danışır. 2. "Yaxşı otur, yaxşı dur!" mahnısını kanon oxuyur.
İntegrasiya:	Azərbaycan d. 3.1.4.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, inşa, müşahidə, dəyərləndirmə cədvəli, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), bəstəkar Səid Rüstəmovun mahnılarından ibarət konsertdən "Qəhrəmani" pyesinin və "Yaxşı otur, yaxşı dur!" mahnısının videoçarxları və ya səsyaşmaları, iş vərəqləri, "Bəxtiyar" bədii filmindən bir parça
Dərsin gedişi:	

I. Motivasiya

"Bəxtiyar" bədii filmindən bir parça nümayiş etdirilir. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Gördüyünüz "konsert" sizə necə təsir etdi? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Konsertdən alınan əhvali-ruhiyyə daha çox kimdən asılıdır: bəstəkar, ifaçı, yoxsa dinləyicidən? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sinfə dərsin mövzusunə aid qısa məlumat (dərslik, səh. 56) verilir. Sınıf kiçik qruplara bölünür və hər qrupa üzərində 4 (dörd) sütunlu cədvəl (dərslik, səh. 57) çəkilmiş iş vərəqi paylanılır. Cədvəlin I sütununda "Mahnının ifa qaydaları", III sütununda "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" II və IV sütunlarında isə QEYD ÜÇÜN yazılmışdır.

T1 (kiçik qruplarla iş): Bədii filmdəki "konsertdə" riayət olunan qaydaları cədvəldə qeyd edin.

Dərsin Motivasiya mərhələsində göstərilən bədii filmindən parça təkrar nümayiş etdirilir. Sonra qrupların qeyd etdikləri qaydalar şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim vokal məşqi keçirir və musiqisi Ağabacı Rzayevaya, sözləri İsmayıl Soltana məxsus olan "Yaxşı otur, yaxşı dur!" mahnısını şagirdlərə öyrədir. Mahnının kanonla ifa qaydası şagirdlərə xatırladılır.

T2 (kollektiv iş): "Yaxşı otur, yaxşı dur!" mahnısını kanonla ifa edin.

Sonra mahnının kanonla ifasının onun emosional məzmununa təsiri şagirdlərlə müzakirə olunur.

3-cü tapşırığı yerinə yetirmək üçün bəstəkar Səid Rüstəmov məxsus olan "Qəhrəmani" pyesinin videoçarxı nümayiş etdirilir (Bəstəkar Səid Rüstəmovun mahnılarından ibarət konsertdən bir parça). Müəllim lövhədə *konsert, bəstəkar, ifaçı, dinləyici, musiqi əsəri, əhvali-ruhiyyə* sözlərini yazır.

T3 (fərdi iş): Verilmiş sözlərdən istifadə edərək konsert haqqında təəssüratlarınızı yazın.

Sonra konsert haqqında təəssüratlar şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Konsertdə ifaçı, yoxsa dinləyici kimi iştirak etmək istərdiniz?*

27-ci dərs

Mövzu:

Afişa

Standart:

1.2.1., 2.1.1.

Məqsəd:

1. Dinlədiyi musiqi əsərinin janrını müəyyən edir.
2. Musiqi əsərinin emosional xarakterini izah edir.

İnteqrasiya:

T.s.: 2.1.1.

İş forması:

kollektiv və kiçik qruplarla iş

İş üsulu:

müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, afişa tərtibatı, dərsliklə iş

Resurs:

"Mahnının ifa qaydaları", "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), "Rəngbərəng afişa", "Çal, oyna!", "Cücələrim", "Qatar", "Yaxşı otur, yaxşı dur!", "Qaliblər mahnısı", "İdman", "Vətən" mahnılarının və "Xurcun", "Şəlalə", "Yallı" rəqslərinin videoçarxları və ya səsyazmaları, iş vərəqləri, albom vərəqləri, rəngli qələmlər, yapışqan

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Sinfdə Abdulla Şaiq adına Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrının "Qoğal" tamaşasının afişası nümayiş etdirilir. Sonra şagirdlərə suallarla müraciət olunur:

– Gördüyünüz afişa tamaşa haqqında hansı maraqlı məlumatları bildirdi? (Şagirdlərin cavabları dinlənilir.)

– **Tədqiqat sualı:** Konsertə maraq yaratmaq üçün afişanı necə tərtib etmək olar? (Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.)

II. Fəaliyyət

Sinfə afişa haqqında qısa məlumat verilir (dərslük, səh. 58). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Sonra musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Teymur Elçinə məxsus olan "Rəngbərəng afişa" mahnısı öyrədilir. Sınıf qruplara bölünür və hər qrupa rəngli qələmlər, albom vərəqi və yapışqan paylanılır.

T1 (kiçik qruplarla iş): "Xoşbəxt uşaqlar" mövzusunda konsertin afişası üçün şəkil çəkin.

Sonra qrupların afişa üçün çəkdiyi şəkillər şagirdlərlə müzakirə olunur.

Hər qrupa üzərində üç sütunlu (I sütunda – "Mahnı", II sütunda – "Marş", III sütunda "Rəqs" yazılmış) cədvəl olan (dərslük, səh. 59) iş vərəqləri paylanılır. "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Müəllim "Xoşbəxt uşaqlar" adlı konsertə hazırlıq üçün ilboyu keçilən musiqi nümunələrindən (hər 3 janra aid) kiçik parçalar səsləndirir və onların adlarını qeyd edir: "Çal, oyna!", "Cücələrim", "Qatar", "Yaxşı otur, yaxşı dur!..", "Qaliblər mahnısı", "İdman", "Vətən", "Xurcun", "Şəlalə", "Yallı".

T2 (kiçik qruplarla iş): Dinlədiyiniz musiqi nümunələrinin adlarını janrlarına görə cədvəlin müvafiq sütununda yazın.

Sonra afişanı tərtib etmək üçün musiqi nümunələrinin janrlara görə seçimi şagirdlərlə müzakirə olunur.

Üçüncü tapşırığı yerinə yetirmək üçün müəllim hər qrupa afişanın tərtibatı üçün iş vərəqi paylayır.

T3 (kiçik qruplarla iş): "Xoşbəxt uşaqlar" adlı konsertin afişası üçün 2 mahnı, 1 marş, 1 rəqs seçin.

Sonra qrupların afişası üçün verilmiş musiqi nümunələrinin seçimi şagirdlərlə müzakirə olunur və emosional məzmununa görə onlardan ən uyğun olanı konsertin proqramı kimi qəbul edilir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış oldunuz? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Konsertin afişasına nəyi əlavə edərdiniz?*

28-ci dərs

Mövzu:	Konsertə hazırlıq
Standart:	2.1.3., 3.1.1.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunələrini (mahnı, marş, rəqs) xarakterinə uyğun ifa edir. 2. Müəllimin göstərişi ilə mahnını oxuyur.
İnteqrasiya:	H.b.: 2.1.2.
İş forması:	kollektiv iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma, dərsliklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları", "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslik, səh. 5), afişa, "Rəngbərəng afişa" mahnısının və konsert afişasında qeyd olunan musiqi nümunələrinin videoçarxları və ya səsyazmaları, afişa, zərb musiqi alətləri, rəqs atributları

Dərsin gedişi:

I. Motivasiya

Müəllim lövhədə yazılmış *Konsertdən əvvəl sonuncu məşq* cümləsinə şagirdlərin diqqətini yönəldir. Sonra sinfə suallarla müraciət edir:

- Bu cümləni necə başa düşürsünüz? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Nə üçün konsertdən əvvəl sonuncu məşq keçirilir? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Sınıf otağında müəllimin hazırladığı afişa asılır. (Afişaya şagirdlərin keçən dərsdə çəkdikləri şəkillər də əlavə olunub). "Mahnının ifa qaydaları" (dərslik, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir. Sonra afişada qeyd olunan mahnıların üzərində iş aparılır (nəfəs alma, tələffüz, təmiz intonasiya, xarakter, dinamik çalarlar və s.)

T1: (kollektiv iş): *Afişada qeyd olunan mahnıları ifadəli oxuyun.*

Sonra konsertdə mahnıların ifası üçün görülən işlər şagirdlərlə müzakirə olunur.

"Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır. Sinfə zərb musiqi alətləri paylanılır. Afişada qeyd olunan marş xarakterli musiqi nümunəsi üzərində iş aparılır (xarakter, ritm, ölçü, dinamik çalarlar və s.).

T2 (kollektiv iş): *Dinlədiyiniz musiqi nümunəsini zərb musiqi alətlərində xarakterinə uyğun müşayiət edin.*

Sonra konsertdə marş xarakterli musiqi nümunəsinin müşayiəti üçün görülən işlər şagirdlərlə müzakirə olunur.

Müəllim afişada qeyd olunan rəqsin hərəkətlərini şagirdlərə xatırladır. Rəqs üzərində iş aparılır (xarakter, ritm, ölçü, hərəkətlərin icrası və s.).

T3 (kollektiv iş): *Afişada qeyd olunan rəqsi xarakterinə uyğun ifa edin.*

Sonra konsertdə rəqsin ifası üçün görülən işlər şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri səsləndirildi? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? "Xoşbəxt uşaqlar" adlı konsertə kimi dəvət edərdiniz?*

29-cu dərs

Mövzu:	Bayram konserti
Standart:	2.1.3., 3.2.3.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunələrini (mahnı, marş, rəqs) xarakterinə uyğun ifa edir. 2. Musiqi alətdə sadə melodiyları ansambl (qrup şəklində) ifa edir.
İntegrasiya:	H.b.: 2.1.2.
İş forması:	kollektiv, qruplarla iş
İş üsulu:	müzakirə, dinləmə, mahnıoxuma, rəqs etmə, musiqi alətlərində çalma, dərslüklə iş
Resurs:	"Mahnının ifa qaydaları", "Musiqi əsərinin dinləmə qaydaları" (dərslük, səh. 5), afişa, "Rəngbərəng afişa" və konsert afişasında qeyd olunan musiqi nümunələrinin videoçarxları və ya səsyazmaları, afişa, zərb musiqi alətləri, rəqs atributları

I. Motivasiya

Müəllim əvvəlcədən bəzədilmiş sinif otağında "Xoşbəxt uşaqlar" bayram konserti üçün hazırlanmış afişanı lövhənin yanında asır. Musiqisi Oqtay Zülfüqarova, sözləri Teymur Elçinə məxsus olan "Rəngbərəng afişa" mahnısı səsləndirilir. Sonra müəllim şagirdlərə suallarla müraciət edir:

- Mahnıda nədən danışılır? (*Şagirdlərin cavabları dinlənilir.*)
- **Tədqiqat sualı:** Sizcə, konsertin bayram əhvali-ruhiyyəsini necə əks etdirmək olar? (*Şagirdlərin fərziyyələri dinlənilir.*)

II. Fəaliyyət

Afişada qeyd olunan musiqi nümunələri ardıcılıqla ifa olunur.

"Mahnının ifa qaydaları" (dərslük, səh. 5) şagirdlərə xatırladılır və vokal məşqi keçirilir.

T1: (kollektiv iş): Afişada verilmiş birinci mahnını xarakterinə uyğun ifa edin.

Müəllim uşaq zərb musiqi alətlərini sinfə paylayır.

T2: (kollektiv iş): Dinlədiyiniz musiqi nümunəsini zərb musiqi alətlərində xarakterinə uyğun müşayiət edin.

Afişadakı 2-ci mahnını ifa etməzdən əvvəl musiqi alətləri yığılır.

T3: (kollektiv iş): Afişada verilmiş ikinci mahnını xarakterinə uyğun ifa edin.

Afişada qeyd olunan rəqsə uyğun müxtəlif atributlar şagirdlərə paylanılır.

T4: (kollektiv iş): Afişada verilmiş rəqsi xarakterinə uyğun ifa edin.

Sonra konsertdə bayram əhvali-ruhiyyəli ifalar şagirdlərlə müzakirə olunur.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim suallar verir və şagirdlər onları cavablandırırlar: *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri səsləndirildi? Fəaliyyət zamanı nə işlər gördünüz? Dostlar, bayram konsertində daha çox nə xoşunuza gəldi?*

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.

Marş tempində

f

A - zər-bay-can! A - zər-bay-can! Ey qəh-rə-man öv-la-dın şan - lı Və- tə - ni!

Sən -dən öt - rü can ver -mə - yə cüm - lə ha - zı - rız! Sən -dən öt - rü qan tök- mə - yə

cüm- lə qa- di- rız! Üç rəng- li bay-ra-ğın-la mə - sud ya-şa! Üç rəng- li bay-ra-ğın-la

mə - sud ya-şa! Min-lər - lə can qur-ban ol - du! Si - nən hər- bə mey-dan ol - du!

Hü-qu-qun-dan ke-çən əs-gər, hə - rə bir qəh-rə-man ol- du! Sən o- la - san gü- lüs - tan,

Sə-nə hər an can qur-ban! Sə-nə min bir mə-həb-bət Si-nəm-də tut-muş mə-kan!

1. Na-mu - su - nu hifz et - mə-yə, Bay- ra - ğı - nı yük - səlt-mə-yə, Cüm- lə gənc- lər

2. müş - ta- qı- dır! Şan - lı Və-tən! Şan - lı Və-tən! A - zər-bay-can! A - zər-bay-can!

A - zər- bay- can! A - zər - bay- can!

Bayram günü

Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Mirmehdi Seyidzadənin.

Marş tempində

A - zad el - lə - ri - min gənc nəş - li - yik biz, Se - vinc - lə do - lu - dur kör -

pə qəl - bi - miz Biz a - zad bül - bü - lük öl - kə - miz gül - şən, Bu bay - ram gü -

nün - də gə - zi - rik şən - şən Gə - zi - rik şən - şən.

Mişar

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Cahangir Məmmədovundur.

Oynaq, şən

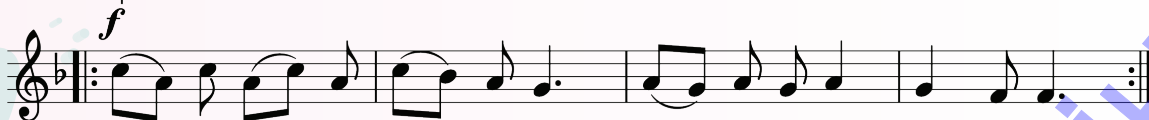

La - zım o - lan şey - lə - ri, A - rif yığ - dı ya - nı - na.

Ev - cik tik - mək is - tə - di, ba - la - ca Top - la - nı - na.

Nəqərat

Ay mi - şar, tə - ləs mi - şar, tax - ta - nı tez kəs, mi - şar.

Sabahın ustaları

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Hüseyn Abbaszadənin.

Mülayim

Biz sə - nət mək - tə - bin - də Boy a - tır dir - çə - li - rik.

Ə - mək - çi a - ta - la - rın ar - xa - sını - ca ge - di - rik.

Sö - zü - müz söh - bə - ti - miz ya - rat - maq - dır ə - mək - dir. Bu gü - nün hər

şa - gir - di Sa - bah us - ta de - mək - dir.

Lay-lay

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.

Mülayim

Lay - lay, mə - nim kuk - la ba - lam, a lay - lay,

Lay - lay de - dim, yu - xu - la ba - lam, a lay - lay,

Məs - tan yat - dı, tez yat, lay - lay, a lay - lay,
Yer də sal - dim, ra - hat, lay - lay, a lay - lay.

Ana laylası

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Rəfiq Zəkandır.

Mülayim

Şöv - qə-ti nur ve - rib göz - lə - ri - mi - zə kö - nül dün-ya- sı - dır

A - na lay - la - sı. E - lə bil qa - rı - şıb söz - lə - ri - mi - zə,

di - lin ay - na - sı - dır A - na lay - la - sı. A -

na A - na, A - na, lay - la - sı A -

na, A - na, A - na lay - la - sı.

İdman

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Səttar Zərdablinındır.

Canlı

Kim se - vir - sə id - ma - nı, bir, i - ki, üç, dörd.

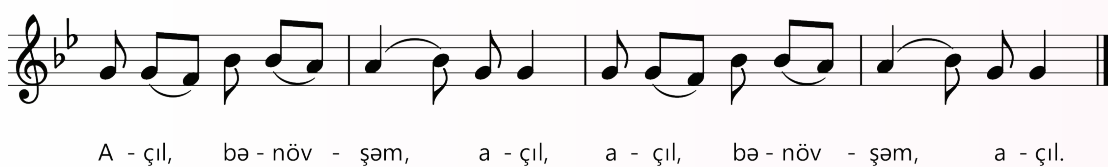
Po - lad - dan o - lar ca - nı bir, i - ki, üç, dörd. Bir,

i - ki, üç, dörd.

Bənövşə

Azərbaycan uşaq xalq mahnısı

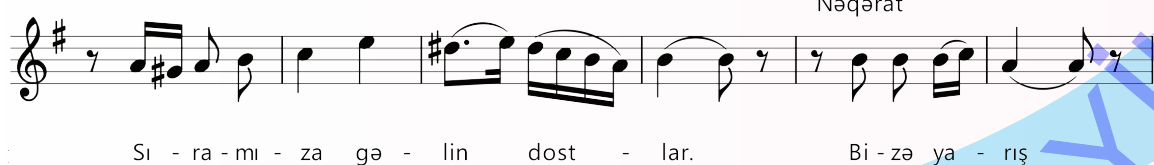
Tələsmədən

Gənc idmançılar marşı

Musiqisi Musa Mirzəyevin,
sözləri Hikmət Zıyanındır.

Marş tempində

mey - da - nı - dır Düz - lər, çay - lar, gen ü - füq -
 lər. Hər o - yun - da, hər yü - rüş - də
 Ü - zü - mü - zə gü - lür zə - fər.

Vətən

Musiqisi Səid Rüstəmovun,
 sözləri Süleyman Rüstəmindir.

Canlı
mf

Ey Və - tən, tor - pa-ğın ə - ziz-dir mə - nə, mən sən - də
 tap - mı-şam sə - a - də-ti - mi. Kö-nül-dən mah-nı-lar qoş-mu-şam sə - nə, çe - vi - rib
 1. 2.
 bay- ra-ğa mə-həb-bə-ti - mi. Ey Və-tən, bay- ra-ğa mə-həb-bə-ti - mi.

Nəqərat
f

Şöh-rə-tim, ey Və-tən, şa - nım, ey Və-tən, Sən mə-nim a - dı-mı el - lə - rə yay-dın.
 Ü - rə-yim, ey Və-tən, ca - nım, ey Və-tən, Mən şa - ir ol - maz-dım, sən ol - ma-say-dın.

Ey Vətən

Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Səməd Vurğunundur.

Əzəmətli

mf

Ey Və - tən, gö - zəl, şən di - yar, ol - dun a - zad, həm bəx - ti -

1. yar, bəx - ti - yar. Ey Və - -yar, bəx - ti - yar. 2. Gül - dü göy - də bir al sə -

hər, aç - dı hər yan şux la - lə - lər, tə - zə tər la - lə - lər bəx - ti -

yar ya - şa in - di sən, kön - lü şən, ey Və - tən, ey Və -

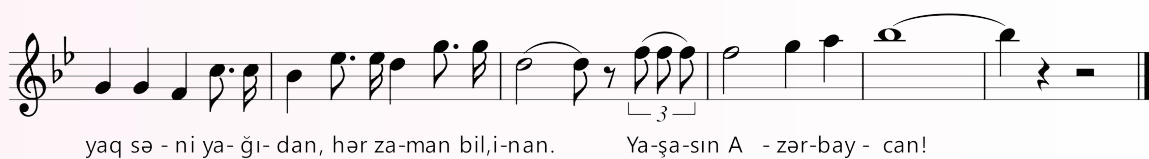
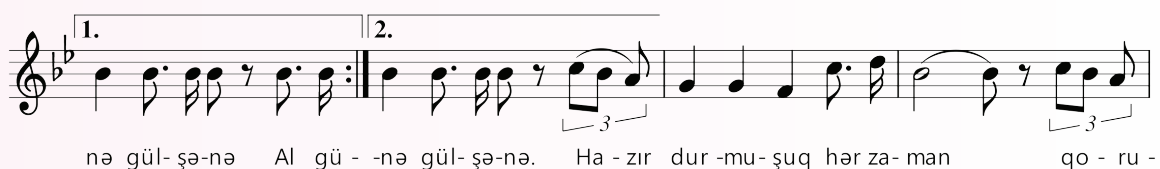
tən, a - zad - dır çö - lün, da - ğın, oy - la - ğın, Meh - ri -

ban, gü - nəş - li tor - pa - ğın. Ey Və - tən, gö - zəl, şən di -

yar, Ol - dun a - zad, həm bəx - ti - yar, bəx - ti - yar. Gül - dü göy - də bir al sə -

hər, aç - dı hər yan şux la - lə - lər, tə - zə tər la - lə - lər. Ol - mu -

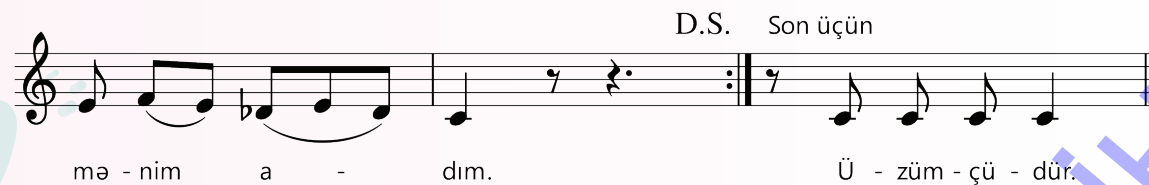
san a - zad in - di sən, El - lə - rin kön - lü şən, Ey Və - tən, var ol!

Üzümçülər

Musiqisi Şəfiqə Axundovanın,
sözləri Cavad Cavadlının.

Oynaq, şən

Sadiq olaq Vətənə

Musiqisi və sözləri Oqtay Zülfüqarovundur.

Şən
% *mf*

A - zad et - di Və - tə - ni, xal - qı - mı - zın qüd - rə - ti.

Ta - rix - lər - də ya - şa - sın, A - zə - ri, türk mil - lə - ti.

Nəqərat
f

Ba - ba - lar - tək hər za - man, ba - ba - lar - tək hər za - man, sa - diq o - laq

Və - tə - nə. Zə - fər ça - laq, u - ca - laq, zə - fər ça - laq,

D.S.

u - ca - laq, Qa - lib gə - lək düş - mə - nə.

Cücələrım

Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin,
sözləri Tofiq Mütəllibovundur.

Oynaq, şən
% *mf*

Cip - cip cü - cə - lə - rim, cip - cip - cip - cip

cü - cə - lə - rim, mə - nim qə - şəng cü - cə - lə - rim,

f

tü - kü i - pək cü - cə - lə - rim, Göz - lə - yi - rəm,

tez gə - li - niz, göy çə - mən - də din - cə - li - niz.

Nəqərat

Ay mə - nim cü - cə - lə - rim, ay mə - nim cü - cə - lə - rim.

Ay mə - nim cü - cə - lə - rim, ay mə - nim cü - cə - lə - rim.

D.S. *f* Son üçün

mə - nim göy - çək cü - cə - lə - rim cip, cip, cip.

Qaliblər mahnısı

Musiqisi Qəmbər Hüseynlinin,
sözləri Ələkbər Ziyatayındır.

Marş tempində

Bi - zi dağ - lar qar - ta - lı - tək bö - yü - dən bir a - na - san,

ey doğ - ma yurd, ey Və - tən! Öz mah - nı - nı öy - rə - dir - sən bi - zə

sən, Qa - lib - lə - rin mah - nı - sı - dır bu mah - nı.

Qatar

Musiqisi Fikrət Əmirovun,
sözləri Zeynal Cabbarzadəndir.

Tələsmədən

mf

Qa - tar gə - lir u - zaq - dan, taq - taq - taq - taq - taq - taq - taq.

Göz - lə - yi - rəm ba - yaq - dan, taq - taq - taq - taq - taq - taq - taq.

Tə - ləs, tə - ləs, ay qa - tar, yel ki - mi əs, ay qa - tar.

Tə - ləs, tə - ləs, ay qa - tar, yel ki - mi əs, ay qa - tar.

Quşlar

Musiqisi Fikrət Əmirovun,
sözləri Zeynal Cabbarzadəndir.

Canlı

mf

Quş - lar, quş - lar, u - çan quş - lar, göy - də qa - nad a - çan quş - lar.

Gə - lin qo - nun a - ğac - la - ra, Gə - lin qo - nun a - ğac - la - ra.

Nəqərat

De - yin, u - çur - suz ha - ra? De - yin, u - çur - suz ha - ra?

D.S.

Quzum

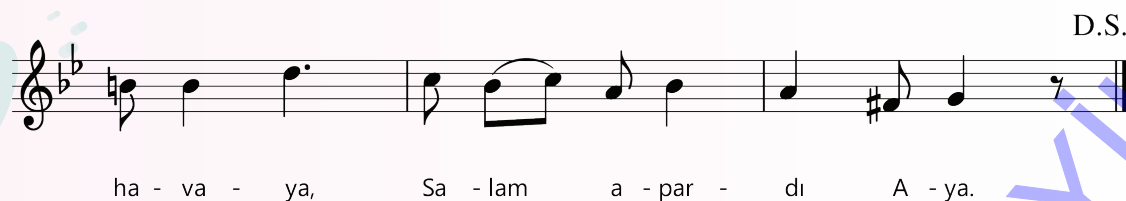
Azərbaycan uşaq xalq mahnısı

Tələsmədən

Qırmızı şar

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Cahangir Məmmədovundur.

Zəfər bizimdir

Musiqisi Şəfiqə Axundovanın,
sözləri Abdulla Şaiqindir.

Tələsmədən

f

Çə - kil bu tor - paq - dan, ey xa - in düş - mən, Bu bö - yük xal - qı - mı
yax - şı ta - nı sən. Göz dik - mə se - vim - li A - na yur - du - ma,
Yur - dum ar - xa - la - nır mə - tin or - du - ma! Göz ma!

Nənəm evdə qalıb tək

Musiqisi və sözləri Oqtay Zülfüqarovundur.

Sevinclə

mf

Nə - nəm ev - də qa - lıb tək, Ge - dək o - na baş çə - kək.
A - xı o mə - ni gör - cək, ü - rək - dən se - vi - nə - cək.
A - xı o mə - ni gör - cək, ü - rək - dən se - vi - nə - cək.
A - xı o mə - ni gör - cək ü - rək - dən se - vi - nə - cək,

ü - rək-dən se - vi - nə - cək,

ü - rək-dən se - vi - nə -

cək,

ü - rək- dən se - vi - nə - cək.

Çal, oyna! Azərbaycan xalq mahnısı

Tələsmədən

Dost ba -

ğın - da

a - çı-lıb

gül - lər,

Sa- rı- lib

gü - lə

sa- rı bül -

bül - lər.

Qız - lar

dü - züb

te- li-nə

gül - lər,

Gü - lür -

lär naz -

la-na-naz -

la - na.

Oynaq, şən

Meh- ri-ba-nım, meh-ri-ban, dur, oy - na,

çal, oy - na!

Yax- şı oğ-lan,

qə - şəng qız,

çal, oy - na!

Gö - zəl oğ-lan,

gö - zəl qız,

çal, oy - na!

Yaxşı otur, yaxşı dur!

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri İsmayıl Soltanıdır.

Oynaq, şən

♩ mf

Kir - lə - mə üst - ba - şı - nı, Yax - şı o - tur, yax - şı dur!

D.S.

İn - cit -mə yol - da - şı -nı, Yax - şı o - tur, yax - şı dur!

Rəngbərəng afişa

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri: Teymur Elçinindir.

Cæld

$$mf$$

Rəng - bə - rəng a - fi - şa a - sı - lıb di - var - da.

Kon - ser - tə ça - ğı - rır, dur - ma - yın kə - nar - da.

dur - ma - yin kə - nar - da, dur - ma - yin kə - nar - da.

Marş

Pyes

(Bir parça)

Musiqisi Musa Mirzəyevindir.

Mülayim, tez

The musical score is written for piano and treble clef. It is in 2/4 time and B-flat major. The tempo is 'Mülayim, tez'. The score is divided into four systems. The first system begins with a trill (tr) and a forte (f) dynamic. The second system starts with a fortissimo (ff) dynamic. The third system starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The fourth system concludes with a final cadence. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Yumoreska

Pyes
(Bir parça)

Musiqisi Musa Mirzəyevindir.

Canlı

The musical score for 'Yumoreska' is written in 2/4 time. It consists of four systems of piano and vocal staves. The piano part is in the left hand and the vocal part is in the right hand. The key signature is one sharp (F#). The score includes dynamic markings: *mf*, *p*, *sf*, and *ff*. The tempo is marked 'Canlı' (Allegro). The score is written in a single system with four systems of piano and vocal staves. The piano part is in the left hand and the vocal part is in the right hand. The key signature is one sharp (F#). The score includes dynamic markings: *mf*, *p*, *sf*, and *ff*. The tempo is marked 'Canlı' (Allegro).

Məktəbə gedərkən

Pyəs

(Bir parça)

Musiqisi Qəmbər Hüseynlinindir.

Marş tempində

Marş

Pyəs

Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinindir.

Tez

Pambığı

Azərbaycan xalq rəqsi

Mülayim

Xurcun

Azərbaycan xalq rəqsi

Tələsmədən

Cəngi

Azərbaycan xalq rəqsi

Tez

Yallı

Azərbaycan xalq rəqsi

Hərəkətli

Novruzu

Azərbaycan xalq rəqsi

Mülayim

Şəlalə

Azərbaycan xalq rəqsi

(Bir parça)

Tələsmədən

İSTİNAD EDİLMİŞ MƏNBƏLƏR

Azərbaycan dilində

1. İradə Məmmədova. Uşaqların musiqi dünyası. Bakı, 2004
2. Kamal Həsənov. Azərbaycan qədim folklor rəqsləri. "İşıq" nəşriyyatı, Bakı, 1988
3. N.Bağirov. "Musiqinin elementar nəzəriyyəsi". Bakı, 1982.
4. N.Mirməmmədli. Solfecio. Bakı, 2017.
5. N.Mirzəyeva. "Xorşünaslıq". Bakı, 2007.
6. Ramiz Zöhrabov. Bəstəkarlarımızın portreti. "Gənclik" nəşriyyatı, Bakı, 1997
7. Y.Həbibov. "Dirijorluq və onun tədrisi metodikası". Bakı, 1999.
8. Y.Kərimov. "Təlim metodları". Bakı, 2007.
9. Z.İsmayılova. İzahlı xor lüğəti. Bakı, 2009.
10. Zülfüyyə Veysova. Fəal/interaktiv təlim: müəllimlər üçün vəsait. UNICEF, 2007
11. Zümrüd Sədraqızı. Uşaq bağçalarında musiqi məşğələlərinin müntəxəbatı. Bakı, 2005
12. "Ümumtəhsil məktəblərinin I-IV sinifləri üçün fənn kurikulumları". Elmi redaktor İsgəndər İsgəndərov. "Təhsil" nəşriyyatı, Bakı, 2008

Rus dilində

13. Критская Е.Д., Сергеева Г.П., Шмагина Г.С. Методика работы с учениками. "Музыка" 1-4 класс. Издательство "Просвещение". Москва, 2002
14. Методика музыкального воспитания в детском саду (под редакцией Н.А.Ветлугиной). Издательство "Просвещение". Москва, 1982

İnternet resursları

15. Azərbaycan rəqslərinin səhnə təcəssümü <http://konservatoriya.az/?p=3569>
16. Deferensial təlim haqqında <http://www.tipii.edu.az/az/article/554-diferensial-talim-haqqinda>
17. www.bloqspot.com. (Azərbaycan xalq rəqsləri).
18. www.unisef.org (tərkibinə təlim materiallarına müxtəlif səviyyələr üçün istinadlar daxildir).
19. www.composersunion.az (Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı)
20. www.kurikulum.az.
21. www.educult.az.
22. <http://music.mctgov.az>
23. <http://uzeyir.musigi-dunya.az>
24. <https://portal.azertag.az/az/encyclopedia/post/11410>
25. <http://mk.musigi-dunya.az/songs.html>
26. <http://www.aduf.az/kollektiv.html>